

Financial Accounting Research

Financial Accounting Research

E-ISSN: 2322-3405

Vol. 14, Issue 3, No.53, Autumn 2022, P: 85-118

Received: 11.01.2023 Accepted: 11.03.2023

Research Article

Coordination of recognition and disclosure decisions in uncertainties reporting: investigating the relationship between conditional conservatism and risk disclosure

Mojdeh Derakhshan: Ph.D. Candidate, Department of Accounting, Faculty of Management & Accounting, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran
mojdederakhshan.dn@gmail.com

Mohammad Hossein Safarzadeh*: Assistant professor, Department of Accounting, Faculty of Management & Accounting, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran
M_safarzadeh@sbu.ac.ir

Gholam Hossein Assadi: Associate professor, Department of Accounting, Faculty of Management & Accounting, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran
h-assadi@sbu.ac.ir

Abbas Raad: Assistant professor, Department of Industrial Management & Information Technology, Faculty of Management & Accounting, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran
a-raad@sbu.ac.ir

Abstract

Accounting Conservatism and risk disclosure are two information policies that managers can use to transfer business uncertainties to external users. Managers are expected to coordinate their reporting and disclosure choices by considering the cost and benefit of these two choices when making financial reporting decisions and coordinate or trade off the two options of conservatism and risk disclosure. This study investigated the relationship between conditional conservatism and risk disclosure. It also analyzed the effect of the factors of the level of debt financing needs and the manager's overconfidence by using a multiple regression model based on the sample of 87 companies listed on the Tehran stock exchange for the period of 2011 to 2020. The results indicate that managers use conditional conservatism and risk disclosure as two complementary information policies to reduce information asymmetry and agency costs. By applying more Conditional conservatism, managers improve the level of risk disclosure in proportion to the level of uncertainty perceived through risk disclosure by users to maintain consistency between quantitative and qualitative information. The debt financing needs has a negative and significant effect, and the overconfidence characteristic of managers has no significant effect on the relationship between the level of conditional conservatism and the level of risk disclosure of firms. Companies with a higher debt financing needs use more conditional conservatism than risk disclosure to reduce debt Costs. The results show that the relative costs and benefits of conservative reporting and risk disclosure affect financial reporting policies regarding risks and uncertainties.

Keywords: Conditional Conservatism, Content Analysis, Debt Financing Needs, Managerial Overconfidence, Risk Disclosure.

* Corresponding author

2322-3405 / © The author(s) Publisher: University of Isfahan

This is an open access article under the [CC-BY-NC 4.0 License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

10.22108/FAR.2023.136416.1951

20.1001.1.23223405.1401.14.3.3.3

Introduction

The relationship between accounting conservatism and risk disclosure is included under the relationship between recognition and disclosure decisions. The level of accounting conservatism is important in deciding the optimal level of disclosure, and Earnings Attributes are related to companies' voluntary disclosure decisions (Francis et al., 2008). Based on contractual and litigation incentives, conditional conservatism and risk disclosure are two alternative tools to reduce information asymmetry about uncertainties and reduce agency costs. As a result, managers may coordinate between these two options by considering the costs and limited benefits of each. The way managers make decisions in choosing the level of accounting conservatism and disclosure, such as earnings forecasting, has been investigated in previous studies, but no research has investigated the relationship between the level of accounting conservatism and risk disclosure as one of the types of qualitative disclosure. Hence, the question arises as to how managers coordinate the decisions of choosing the level of conservatism and risk disclosure. The purpose of this research is to explore how managers' decisions are coordinated in the two choices of conditional accounting conservatism and risk disclosure, under the influence of the debt financing needs and management characteristics in companies listed on the Tehran Stock Exchange. To cover the objectives of the research, three hypotheses including (1) the existence of a significant relationship between conditional conservatism and risk disclosure, (2) the effect of the company's debt financing needs, and (3) managers' overconfidence on the relationship between the level of conditional conservatism and the level of risk disclosure have been described and tested.

Methods

Research hypotheses have been examined by using a multivariable regression model and based on the sample of 87 companies listed on the Tehran stock exchange for the period of 2011 to 2020. The data needed for the research has been extracted from the financial statements, explanatory notes, the Management Discussion and Analysis, and the directors' reports.

The first research hypothesis is tested using equation (1).

$$\text{Equation (1)} \quad RD_{it} = \alpha_0 + \beta_1 \text{Conserv}_{it} + \sum \beta_k \text{Control}_{k,it} + \varepsilon_{it}$$

where RD_{it} (the dependent variable) is the level of risk disclosure, which has been measured using the content analysis of the explanatory notes, the Management Discussion and Analysis, and the directors' reports. Conserv_{it} (the independent variable) is conditional conservatism calculated using Khan and Watts' (2009) C-Score. $\text{Control}_{k,it}$ are the control variables of the level of risk disclosure that have been selected and measured based on previous studies.

The second hypothesis is tested using equation (2).

$$\text{Equation (2)} \quad RD_{it} = \alpha_0 + \beta_1 \text{Conserv}_{it} + \beta_2 \text{FIN\_Needs}_{it} + \beta_3 \text{FIN\_Needs}_{it} \times \text{Conserv}_{it} + \sum \beta_k \text{Control}_{k,it} + \varepsilon_{it}$$

where FIN_Needs is the variable of the need to finance through debt, which is calculated using the financing deficit criterion according to Deng et al. (2018).

To test the third hypothesis, equation (3) is used to examine the effect of management overconfidence on the relationship between conservatism and risk disclosure:

$$\text{Equation (3)} \quad RD_{it} = \alpha_0 + \beta_1 \text{Conserv}_{it} + \beta_2 \text{OverConf}_{it} + \beta_3 \text{OverConf}_{it} \times \text{Conserv}_{it} + \sum \beta_k \text{Control}_{k,it} + \varepsilon_{it}$$

where OverConf is the manager's overconfidence variable, which is calculated based on investment-based

overconfidence according to Ahmed and Duellman (2013).

Findings

There is a significant positive relationship between the level of conditional conservatism and the level of risk disclosure. The need to finance through debt has a negative and significant effect, and the overconfidence characteristic of managers has no significant effect on the relationship between the level of conditional conservatism and the level of risk disclosure of firms.

Conclusion & Result

The results show that managers use conditional conservatism and risk disclosure as two complementary information policies. The result conflicts with the results of Hui et al. (2009), Wang (2019), D'Augusta and DeAngelis (2020), Asadi and Bayat (2014), Nikbakht and Hajiazimi (2013) and AsadiMashizi et al. (2020). Based on the contractual and litigation demand, when companies face higher uncertainty and risk, they use more conservative accounting in their financial reporting (Dai & Ngo, 2021; Haque et al., 2019; Hsieh et al., 2019; Hejranijamil et al., 2020) and disclose higher risk to reduce agency costs, including the cost of debt and the possibility of lawsuits.

This can be justified based on the argument of D'Augusta and DeAngelis (2020) about investors' understanding of the differences between quantitative and qualitative information. Conservatism conveys business uncertainties quantitatively and risk disclosure qualitatively conveys uncertainties to users. With a greater level of accounting conservatism, managers improve the level of risk disclosure in proportion to

the level of uncertainty perceived through risk disclosure by users to maintain consistency between quantitative and qualitative information. The result is consistent with the results of Huang et al. (2014) and Nagar et al. (2019). Also, it can be explained with the assumption that the existence of reporting and risk disclosure requirements limits managers to trade-off risk disclosure and the level of conservatism, especially from the perspective of increased costs from the benefits of disclosure. Moreover, the results are consistent with the argument of Linsley and Shrive (2006) in support of mandatory risk disclosure and the research results of Dyer et al. (2017).

Based on the contractual theory, companies with a higher need to finance through debt use a more conditional conservatism level than risk disclosure to reduce debt. The results show that the relative costs and benefits of conservative reporting and risk disclosure affect financial reporting policies regarding risks and uncertainties. This is consistent with the research results of Deng et al. (2018) and Michels (2017).

Also, unlike previous studies (such as Ahmed and Duellman (2013) and Ramsheh and Molanzari (2014)), the results indicate that managers with overconfidence characteristics have higher risk tolerance and also provide higher levels of voluntary disclosure.

Finally, the results of the research indicate that the users of financial statements should consider the financial reporting policies of a company in interpreting the information of financial reports about risks and uncertainties, because each of these policies and reporting choices in different conditions such as the need to finance through debt may affect how information is disclosed.

هماهنگی تصمیمات شناسایی و افشا در گزارشگری عدم قطعیت‌ها: بررسی رابطه بین

محافظه‌کاری شرطی و افشای ریسک

مژده درخشان: دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

mojdederakhshan.dn@gmail.com

محمدحسین صفرزاده بندری^۱: استادیار، گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

m_safarzadeh@sbu.ac.ir

غلامحسین اسدی: دانشیار، گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

h-assadi@sbu.ac.ir

عباس راد: استادیار، گروه مدیریت صنعتی و فناوری اطلاعات، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

a-raad@sbu.ac.ir

چکیده

محافظه‌کاری حسابداری و افشای ریسک، دو سیاست اطلاعاتی هستند که مدیران می‌توانند برای انتقال عدم قطعیت‌های تجاری به استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی استفاده کنند. انتظار می‌رود مدیران با در نظر گرفتن هزینه و منفعت این دو استراتژی گزارشگری، بین رویه شناسایی و افشای کیفی اطلاعات ریسک هماهنگی یا تبادل ایجاد کنند. پژوهش حاضر به بررسی ارتباط بین محافظه‌کاری شرطی حسابداری و افشای ریسک و همچنین، تأثیر تأمین مالی از طریق بدهی و بیش‌اطمینانی مدیران بر انتخاب بین این دو سیاست اطلاعاتی توسط مدیران با استفاده از مدل رگرسیون چندگانه و بر مبنای نمونه ۸۷۰ سال - شرکت در دوره زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ می‌پردازد. وجود رابطه مثبت و معنادار بین محافظه‌کاری شرطی و افشای ریسک نشان می‌دهد مدیران از محافظه‌کاری شرطی و افشای ریسک به‌عنوان دو سیاست اطلاعاتی مکمل در جهت کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه‌های نمایندگی استفاده می‌کنند. همچنین، مدیران با اعمال محافظه‌کاری شرطی بیشتر، سطح افشای ریسک را بهبود می‌بخشند تا در تناسب با سطح عدم‌اطمینان درک‌شده توسط استفاده‌کنندگان، یکنواختی بین اطلاعات کمی و کیفی حفظ شود. نیاز به تأمین مالی از طریق بدهی دارای تأثیر منفی و معنادار و ویژگی بیش‌اطمینانی مدیران فاقد تأثیر معنادار بر ارتباط بین سطح محافظه‌کاری شرطی و سطح افشای ریسک شرکت‌ها است. شرکت‌های با نیاز بالاتر به تأمین مالی از طریق بدهی، از محافظه‌کاری شرطی بالاتری نسبت به افشای ریسک به‌منظور کاهش هزینه بدهی استفاده می‌کنند. نتایج نشان می‌دهند هزینه‌ها و منافع نسبی گزارشگری محافظه‌کارانه و افشای ریسک بر سیاست‌های گزارشگری مالی درباره ریسک‌ها و عدم قطعیت‌ها اثرگذارند.

واژه‌های کلیدی: افشای ریسک، محافظه‌کاری شرطی، نیاز تأمین مالی از طریق بدهی، بیش‌اطمینانی مدیران، تحلیل

محتوا

مقدمه

مدیران تصمیم‌های گزارشگری و تصمیم‌های افشای داوطلبانه را به‌طور مشترک اتخاذ می‌کنند و شرکت‌ها باید یک استراتژی گزارشگری و افشای یکپارچه داشته باشند؛ زیرا هدف مشترک هر دو ارائه اطلاعات به افراد برون‌سازمانی و کاهش هزینه‌های نمایندگی است (Graham et al., 2005). باگنولی و واتس (2007) نشان می‌دهند رویه گزارشگری مالی بر تصمیمات افشای داوطلبانه شرکت تأثیر می‌گذارد (Bagnoli & Watts, 2007). به‌طور خاص، یکی از پیش‌بینی‌های نظری آنها برای افشای ریسک به‌کاربردنی است.

ادبیات پژوهشی در حوزه انگیزه‌ها و عوامل مؤثر بر افشای ریسک، به بررسی این موضوع می‌پردازند که چرا شرکت‌ها سطوح متفاوتی از اطلاعات ریسک را افشا می‌کنند. در دسته‌ای از پژوهش‌ها نشان داده شده است که هرچه شرکت‌ها با ریسک بیشتری روبه‌رو باشند، اقدام به افشای ریسک بالاتری خواهند کرد (Campbell et al., 2014)؛ در حالی که در دسته‌ای دیگر از پژوهش‌ها، بین اطلاعات ریسک افشاشده و ویژگی‌های ریسک شرکت، ارتباط معنی‌داری یافت نشده است. نمازی و ابراهیمی (۱۳۹۵) در بررسی عوامل مؤثر بر افشای ریسک نشان دادند اندازه شرکت و اهرم مالی دارای اثر مثبت و معنادار بر میزان افشای ریسک است. رجب و هندلی شاپلر (2009) نشان دادند ویژگی‌های اندازه و درجه اهرم مالی فاقد ارتباط معنی‌دار با افشای ریسک هستند (Rajab & Handley-Schachler, 2009). با توجه به شواهد متناقض در ادبیات پژوهشی این فرض مطرح می‌شود که مدیران ممکن است در مواجهه با ریسک‌ها و عدم قطعیت‌ها از استراتژی‌های

افزایش پیچیدگی‌ها و عدم قطعیت‌های تجاری به افزایش تقاضا برای گزارشگری و افشای اطلاعات ریسک از سوی استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی، افزایش توجه به گزارشگری ریسک در قوانین گزارشگری و استانداردهای حسابداری و نیز گسترش پژوهش‌های حوزه افشای اطلاعات تفسیری و کیفی ریسک در سال‌های اخیر منجر شده است (برادران حسن‌زاده و محرومی، ۱۳۹۶؛ ختن لو و همکاران، ۱۴۰۰؛ فصیحی و همکاران، ۱۳۹۸). افشای اطلاعات ریسک به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اجزای اطلاعات تفسیری مالی برای عملکرد کارای بازارهای سرمایه یک نیاز اطلاعاتی اساسی بوده است و سرمایه‌گذاران را قادر می‌سازد تا ریسک‌ها و عدم قطعیت‌های شرکت‌ها را در پرتفوی سرمایه‌گذاری خود ارزیابی کنند (Watson & Head, 2010).

یکی از مهم‌ترین حوزه‌های ادبیات پژوهشی افشای اطلاعات تفسیری و کیفی، بررسی نحوه تصمیم‌گیری مدیران در انتخاب رویه‌های شناسایی حسابداری و افشای اطلاعات کیفی بوده است. در پژوهش‌های پیشین نحوه تصمیم‌گیری مدیران در انتخاب استراتژی‌های گزارشگری با توجه به هزینه‌ها و منافع، الزامات گزارشگری، ارزشگذاری شرکت‌ها، انتظارات بازار درباره عملکرد شرکت و اختیارات مدیران بررسی شده است (اسدی و بیات، ۱۳۹۳؛ Cassell et al., 2015). ادبیات پژوهشی نشان می‌دهد شرکت‌ها انواع استراتژی‌های گزارشگری را برای تبادل اثربخش و کارای اطلاعات بر می‌گزینند (نیکبخت و حاجی عظیمی، ۱۳۹۲). گراهام و همکاران (2005) نشان می‌دهند

در برخی پژوهش‌ها دیدگاه گسترده‌تری نسبت به گزارشگری مالی محافظه‌کارانه به‌عنوان بخشی از سیاست افشای به موقع پیامدهای منفی بالقوه اقتصادی مطرح می‌شود. گزارشگری مالی محافظه‌کارانه نه تنها باید شامل شناسایی به موقع هزینه‌ها و بدهی‌های احتمالی در صورت‌های مالی باشد، باید شامل افشای به موقع نتایج اقتصادی بالقوه بد نیز باشد (Guay & Verrecchia, 2018). سطح محافظه‌کاری حسابداری در تصمیم‌گیری سطح بهینه افشا اهمیت داشته و ویژگی‌های سود با تصمیمات افشای داوطلبانه شرکت‌ها در ارتباط است (Francis et al., 2008).

محافظه‌کاری و افشای ریسک دو استراتژی گزارشگری هستند که مدیران می‌توانند از آنها برای گزارشگری عدم قطعیت‌های تجاری و در نتیجه، کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه نمایندگی استفاده کنند. محافظه‌کاری و افشای ریسک بر مبنای دو انگیزه قراردادی و دعاوی حقوقی ارتباط می‌یابند. محافظه‌کاری و افشای ریسک با کاهش عدم تقارن اطلاعاتی درباره ریسک‌ها و پیامدهای نامطلوب احتمالی منجر به کاهش هزینه بهره (Callen et al., 2016؛ Chiu et al., 2018) و کاهش احتمال دعاوی حقوقی (Beretta & Merkl-Davies & Brennan, 2008؛ Bozzolan, 2007) می‌شوند.

با وجود این، هم محافظه‌کاری و هم افشای ریسک ممکن است هزینه‌های درخور توجهی را بر شرکت‌ها تحمیل کنند. بر مبنای دیدگاه مخالف با محافظه‌کاری حسابداری، محافظه‌کاری منجر به سوگیری هدفمند در گزارشگری مالی می‌شود؛ در نتیجه، اعداد حسابداری محافظه‌کارانه، سودمندی

گزارشگری جایگزین برای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه‌های نمایندگی استفاده کنند.

محافظه‌کاری که بر مبنای انتخاب رویه‌های حسابداری شرکت‌ها تعریف می‌شود، یک استراتژی گزارشگری شناخته شده است که با شناسایی به موقع اخبار بد در صورت‌های مالی، عدم قطعیت‌های تجاری را به صورت کمی منتقل می‌کند. مفاهیم حسابداری مالی شماره ۲ محافظه‌کاری را واکنش محتاطانه به شرایط عدم اطمینان با هدف در نظر گرفتن عدم قطعیت‌ها و ریسک‌های ذاتی در موقعیت‌های کسب و کار تعریف می‌کند.

محافظه‌کاری حسابداری یک مفهوم پیشگیرانه برای مواجهه با عدم قطعیت در صورت‌های مالی از طریق به تأخیر انداختن شناسایی سود و تسریع در شناسایی هزینه‌ها است (Hejranijamil et al., 2020).

در سال‌های اخیر پژوهش‌های مرتبط با محافظه‌کاری حسابداری افزایش چشم‌گیری داشته (مهرداد و همکاران، ۱۴۰۰) و تأثیر محافظه‌کاری حسابداری بر عدم تقارن اطلاعاتی، هزینه سرمایه و کارایی سرمایه‌گذاری‌ها، ارزش سهام و ارزش شرکت بررسی شده‌اند (حقیقت شهرستانی و همکاران، ۱۴۰۱؛ Billings & Cedergren, 2015؛ Francis et al., 2013). همچنین، در دسته‌ای از پژوهش‌ها به بررسی محافظه‌کاری به‌عنوان یک ابزار مدیران در پاسخ به عدم اطمینان‌های تجاری پرداخته شده است که نشان داده‌اند شرکت‌هایی که با عدم اطمینان بیشتر مواجه‌اند، روش‌های حسابداری محافظه‌کارانه‌تری را اتخاذ می‌کنند (Dai & Ngo, 2021؛ Haque et al., 2019؛ Hejranijamil et al., 2020).

باشد تا یکنواختی بین سیگنال‌های اطلاعات کمی و کیفی حفظ شود.

با توجه به شکاف پژوهشی در حوزه بررسی عوامل مؤثر بر افشای ریسک و نیز نحوه تصمیم‌گیری مدیران در انتخاب رویه‌های حسابداری محافظه‌کارانه و افشای اطلاعات ریسک، این سؤال مطرح می‌شود که مدیران چگونه میان استراتژی‌های گزارشگری در شرایط عدم اطمینان یعنی سطح محافظه‌کاری و افشای ریسک هماهنگی ایجاد می‌کنند. طرح این مسئله و بررسی آن از نظر ایجاد دیدگاه برای استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی درباره تفسیر اطلاعات کمی و کیفی گزارش‌های مالی درباره ریسک‌ها و عدم قطعیت‌ها حائز اهمیت است؛ زیرا سیاست‌های اطلاعاتی و انتخاب‌های گزارشگری مالی مدیران در شرایط مختلف ممکن است بر رویه‌های شناسایی و افشای ریسک اثرگذار باشد. هدف این پژوهش، بررسی چگونگی هماهنگی تصمیمات مدیران در دو انتخاب محافظه‌کاری شرطی حسابداری و افشای ریسک، تحت تأثیر نیاز به تأمین مالی از طریق بدهی و ویژگی‌های مدیریتی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. در ادامه، به بررسی ادبیات نظری و پژوهشی حوزه محافظه‌کاری و افشای ریسک پرداخته و فرضیه‌هایی تبیین می‌شود. سپس روش پژوهش، نتایج آزمون فرضیه‌ها و درنهایت، تفسیر نتایج ارائه می‌شود.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مبانی نظری

رابطه بین محافظه‌کاری حسابداری و افشای ریسک در زیر چتر رابطه بین تصمیمات شناخت

کمتری برای اهداف ارزش‌گذاری دارند (Kim et al., 2019)؛ بنابراین، افشای ریسک می‌تواند به یک گزینه جایگزین با هزینه کمتر به منظور گزارشگری عدم قطعیت‌ها تبدیل شود. همچنین، افشای ریسک نیز ممکن است برخی اطلاعات محرمانه را افشا کند (Hope et al., 2016)؛ در نتیجه، شرکت‌ها بسته به محیط‌های عملیاتی و ویژگی‌های مدیریتی با سطوح متفاوتی از هزینه برای این دو انتخاب مواجه‌اند. زمانی که تفاوت هزینه بین دو گزینه محافظه‌کاری و افشای ریسک بیشتر باشد، شرکت‌ها انگیزه بالاتری برای ایجاد تبادل بین سطح محافظه‌کاری و افشای ریسک خواهند داشت. با تبادل بین سطح محافظه‌کاری حسابداری و افشای ریسک، شرکت‌ها می‌توانند هزینه کلی ناشی از دو انتخاب حسابداری کاهش دهند.

در مقابل این دیدگاه، محافظه‌کاری با کاهش مدیریت سود، عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه‌های نمایندگی را کاهش می‌دهد (García Lara et al., 2011) و شرکت‌های با درجه محافظه‌کاری متوسط و بالا اطلاعات مربوطتری را ارائه می‌دهند (کردستانی و ایرانشاهی، ۱۳۹۱؛ برادران حسن‌زاده و محرومی، ۱۳۹۴)؛ در نتیجه، مدیران از محافظه‌کاری و افشای ریسک به عنوان دو استراتژی همراستا به منظور گزارش ریسک‌ها استفاده می‌کنند. همچنین، افشای اطلاعات ریسک به عنوان یکی از مهم‌ترین اجزای اطلاعات مالی تفسیری ابزار مهمی برای شفاف‌سازی و اعتبارسنجی معیارهای کمی موجود در صورت‌های مالی به شمار می‌رود (Beretta & Bozzolan, 2008)؛ در نتیجه، ممکن است افزایش سطح محافظه‌کاری، بر انگیزه‌های مدیران برای افزایش سطح افشای ریسک اثرگذار

می‌شود (Ruch & Taylor, 2015). از آنجایی که مدیران اغلب نسبت به محافظه‌کاری غیرشرطی اختیار کمتری دارند، این پژوهش بر محافظه‌کاری شرطی تمرکز دارد. علاوه بر آن، محافظه‌کاری شرطی ارتباط نظری واضح‌تری با افشای ریسک دارد.

افشای ریسک، افشای اطلاعاتی است که خواننده را از هر فرصت، تهدید یا خطر که بر شرکت اثر داشته یا ممکن است داشته باشد و مدیریت این فرصت‌ها، تهدیدها و خطرها آگاه کند (Linsley & Shrivies, 2016). افشای ریسک شرکتی به دو صورت افشای اجباری و افشای داوطلبانه صورت می‌گیرد. لزوم افشای اطلاعات ریسک و نحوه مدیریت ریسک براساس دستورالعمل ثبت و عرضه عمومی اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۵، نمونه گزارش فعالیت هیئت‌مدیره و گزارش تفسیری مدیریت مصوب ۱۳۹۶/۱۰/۴ سازمان بورس و اوراق بهادار، افشای کمی و کیفی ریسک‌های ناشی از ابزارهای مالی مرتبط با استاندارد حسابداری شماره ۳۶ و شماره ۳۷، توجه به مخاطرات از جمله مخاطرات خاص ناشی از عملیات در مناطق مشخص و مخاطرات نوسانات ارزی در استاندارد شماره ۲۵ از جمله الزامات گزارشگری و افشای ریسک در ایران هستند. افشای اجباری ریسک شرکت به‌منظور انطباق با قوانین و مقررات انجام می‌پذیرد و افشای داوطلبانه هر اطلاعاتی است که علاوه بر افشای اجباری افشا شود. علاوه بر دیدگاه حامی افشای اجباری ریسک (Linsley & Shrivies, 2016) براساس نظریه نمایندگی افشای ریسک به‌عنوان یک ابزار مؤثر برای کاهش تضاد منافع و هزینه‌های نمایندگی

حسابداری و تصمیمات افشا قرار می‌گیرد و مدیران این دو تصمیم را برای دستیابی به اهداف گزارشگری خود هماهنگ می‌کنند. محافظه‌کاری نقش مهمی در فرایند گزارشگری مالی دارد و رویه سودمندی برای ارزش‌گذاری خالص دارایی‌ها و اندازه‌گیری سود در وضعیت عدم اطمینان فراهم می‌آورد (قائم‌ی و همکاران، ۱۳۹۲). واتس (2003) محافظه‌کاری را به‌عنوان «الزام در افتراق تأییدپذیری برای شناسایی سود در مقابل زیان» تعریف می‌کند (Watts, 2003). اساساً محافظه‌کاری حسابداری، مکانیزمی برای مواجهه با عدم قطعیت اندازه‌گیری در نتایج عملیات و وضعیت مالی یک شرکت است. اعمال محافظه‌کاری در صورت‌های مالی نه تنها به‌عنوان یک مکانیسم طبیعی برای حفظ منافع سهام‌داران، به‌عنوان روش عملی برای کمک به مدیران در مواجهه با عدم اطمینان در محیط‌های تجاری شایان توجه قرار گرفته است (Haque et al., 2019; al., 2020). ادبیات پژوهشی نشان می‌دهد شرکت‌ها در مواجهه با عدم قطعیت بیشتر، سطح محافظه‌کاری را در گزارشگری مالی افزایش می‌دهند (Dai & Ngo, 2021).

هنگامی که مدیران استانداردهای حسابداری را اعمال می‌کنند، اختیارات چشمگیری دارند که باعث ایجاد تنوع در سطح محافظه‌کاری حسابداری در بین شرکت‌ها و در طول دوره‌های گزارشگری برای یک شرکت می‌شود. محافظه‌کاری شرطی به‌صورت شناسایی به‌موقع اخبار اقتصادی منفی نسبت به اخبار اقتصادی مثبت و محافظه‌کاری غیرشرطی عمدتاً در نتیجه به‌کارگیری استانداردهای حسابداری محافظه‌کارانه بدون توجه به اخبار اقتصادی سطح کلان، سطح صنعت یا شرکت اعمال

al., 2008) و با کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و تضادهای نمایندگی، منجر به رتبه‌بندی اعتباری بالاتر و در نتیجه، هزینه بدهی کمتر (Ahmed et al., 2002) و همچنین، منجر به کاهش هزینه سرمایه، افزایش کارایی سرمایه‌گذاری و ارزش شرکت‌ها می‌شود (Francis et al., 2008؛ LaFond & Watts, 2008). کالن و همکاران (۲۰۱۶) دریافتند شرکت‌های با سطح محافظه‌کاری بالاتر، از نرخ‌های بهره پایین‌تری برخوردار می‌شوند (Callen et al., 2016). همچنین، افشای عوامل ریسک، برای دارندگان بدهی امکان ارزیابی بهتر ریسک‌های اعتباری را فراهم و در ازای آن صرف ریسک کمتری را طلب می‌کنند (Chiu et al., 2018). از دیدگاه دعاوی حقوقی، گزارشگری محافظه‌کارانه، ریسک دعاوی حقوقی را هم در سطح شرکت (Qiang, 2007) و هم در سطح مدیران (Levy et al., 2018) کاهش می‌دهد. نگرانی درباره دعاوی حقوقی باعث اعمال محافظه‌کاری می‌شود؛ زیرا بیش‌نمایی در سود، احتمال دعاوی حقوقی (Watts, 2003) و هزینه‌های دادرسی شرکت‌ها را افزایش می‌دهد (Wu & Jones, 2010). همچنین، افشای ریسک می‌تواند از شرکت‌ها در برابر دعاوی حقوقی سهامداران محافظت کند. افزایش افشا عموماً دعاوی حقوقی سهامداران را کاهش داده (Billings & Cedergren, 2015) و شرکت‌ها زمانی که در معرض ریسک دعاوی حقوقی بالاتر قرار می‌گیرند، افشای ریسک بیشتری انجام می‌دهند (Nelson & Pritchard, 2016).

پیشینه تجربی

(Salem et al., 2019) و براساس نظریه علامت‌دهی، به‌عنوان یک سیگنال اجتناب‌ناپذیر برای ذینفعان و با هدف کاهش عدم تقارن اطلاعاتی در نظر گرفته می‌شود (Haj-Salem & Hussainey, 2021). با وجود انتقادات طرح‌شده درباره افشای ریسک شرکت‌ها (ختن لو و همکاران، ۱۴۰۰)، سرمایه‌گذاران از اطلاعات ریسک در تصمیم‌های سرمایه‌گذاری خود استفاده می‌کنند (Tan et al., 2017) و در نتیجه، افشای ریسک باعث کاهش عدم تقارن اطلاعاتی می‌شود (حیدری و همکاران، ۱۳۹۵؛ Miihkinen, 2013).

محافظه‌کاری و افشای ریسک دو ابزار و استراتژی گزارشگری مدیران برای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی به‌ویژه درباره ریسک‌های منفی محسوب می‌شوند. از میان چهار انگیزه قراردادی، دعاوی حقوقی، مالیاتی و مقررات نظارتی که واتس (2003) برای محافظه‌کاری در نظر می‌گیرد، محافظه‌کاری شرطی عمدتاً ناشی از انگیزه‌های قراردادی و احتمال دعاوی حقوقی است (Qiang, 2007). افشای ریسک نیز اطلاعاتی را ارائه می‌دهد که در راستای اهداف قراردادی و احتمال دعاوی حقوقی است.

انگیزه قراردادی، محرک اصلی محافظه‌کاری است؛ زیرا اعتباردهندگان و دارندگان اوراق بدهی اطلاعات حسابداری محافظه‌کارانه را به‌ویژه در قالب شناسایی به موقع زیان ترجیح می‌دهند (Watts, 2003). از دیدگاه قراردادی، محافظه‌کاری یک مکانیسم قراردادی کارآمد است که هم به نفع وام‌گیرندگان و هم وام‌دهندگان است. محافظه‌کاری حسابداری از طریق شناسایی به موقع اخبار بد از منافع اعتباردهندگان محافظت می‌کند (Gong et al., 2019).

محافظه‌کاری، اطلاعات نامتقارن و افشا دریافتند محافظه‌کاری نسبت به ارزش شرکت منجر به تمایل برای جمع‌آوری اطلاعات خصوصی و نیز تغییر قیمت خرید و فروش سهام و در نتیجه، کاهش ارزش سهام می‌شود (Nagar et al., 2019). این موضوع نشان می‌دهد با اعمال محافظه‌کاری، مدیران به منظور واکنش به نوسانات قیمت‌ها، افشای داوطلبانه را بهبود می‌دهند.

داگوستا و دی‌آنجلیس (2020) رابطه‌ای منفی بین محافظه‌کاری با لحن افزایشی مدیریت در گزارشات تحلیلی مدیریت یافتند (D'Augusta & DeAngelis, 2020). آنها این یافته را به‌عنوان شواهد تأثیر محافظه‌کاری حسابداری بر نظم‌دهی افشای اطلاعات کیفی تفسیر می‌کنند که می‌تواند لحن مدیریت را در بیش‌نمایی محدود کند. چو و همکاران (2020) در بررسی ارتباط بین محافظه‌کاری در گزارشگری مالی و افشای داوطلبانه مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها نشان دادند میزان افشاهای داوطلبانه و اعتبار آنها بسته به درجه محافظه‌کاری گزارشگری مالی متفاوت است و در نتیجه، ذینفعان باید سیاست‌های گزارشگری مالی یک شرکت را هنگام تفسیر افشای داوطلبانه مسئولیت اجتماعی در نظر بگیرند (Cho et al., 2020).

دای و انگو (2021) نشان دادند شرکت‌ها زمانی که با سطح بالایی از عدم اطمینان سیاسی مواجه می‌شوند، تمایل بیشتری به گزارشگری محافظه‌کارانه دارند (Dai & Ngo, 2021). حسیه و همکاران (2019) در بررسی محافظه‌کاری در حسابداری و گزارشگری مالی به‌عنوان پاسخی منطقی به عدم قطعیت، نشان دادند شرکت‌هایی که با عدم اطمینان بیشتر مواجه‌اند، روش‌های

در ادبیات پژوهشی، نتایجی دربارهٔ رابطه بین انتخاب رویه‌های شناسایی و افشای اطلاعات کیفی توسط مدیران ارائه شده‌اند. هوی و همکاران (2009) در بررسی رابطه بین محافظه‌کاری حسابداری و افشای داوطلبانه پیش‌بینی سود مدیریت دریافتند شرکت‌هایی که گزارشگری با سطح بالاتر محافظه‌کاری ارائه می‌دهند، پیش‌بینی‌های سود کمتری را در دوره‌های آتی ارائه می‌کنند که نشان می‌دهد گزارشگری محافظه‌کارانه می‌تواند جایگزین افشای داوطلبانه شود (Hui et al., 2009). هانگ و همکاران (2014) دریافتند شرکت‌هایی که آستانه‌های سود را می‌بینند یا از آن عبور می‌کنند، لحن غیرعادی مثبت‌تری را در پیش‌بینی‌های سود خود نشان می‌دهند (Huang et al., 2014). این نشان می‌دهد شرکت‌هایی که سود خود را به سمت بالا مدیریت کرده‌اند، احتمالاً برای حفظ ثبات رویه به‌طور استراتژیک لحن افشای کیفی خود را افزایش می‌دهند.

دیر و همکاران (2017) نشان دادند الزامات گزارشگری و افشای ریسک به شکل چشمگیری سطح افشای ریسک را افزایش می‌دهد (Dyer et al., 2017)؛ در نتیجه، وجود الزامات گزارشگری احتمالاً مدیران را تشویق به افزایش سطح اطلاعات می‌کند و اعتبار اطلاعات اختیاری را افزایش می‌دهد. وانگ (2019) نشان داد با الزامی شدن افشای ریسک، مدیران از محافظه‌کاری پایین‌تری استفاده می‌کنند و این در حالی است که شرکت‌هایی که عوامل ریسک خاص شرکت بیشتری را افشا می‌کنند، تمایل به گزارشگری محافظه‌کارانه‌تری دارند (Wang, 2019). ناگار و همکاران (2019) در بررسی اثرات تعاملی

اهداف مدیریتی خود دست می‌زنند. محمدی‌نسب و بولو (۱۴۰۱) نشان دادند با افزایش ریسک شرکت، سطح افشای ریسک و هموارسازی سود به طرز معناداری افزایش می‌یابد. این نتایج نشان می‌دهند مدیران از استراتژی هموارسازی سود به‌منظور ابزاری برای اطمینان‌بخشی به ذینفعان استفاده می‌کنند تا عدم نوسان در سود را نشان دهند. نتایج پژوهش حاجی‌هاشمی و عبدلی (۱۳۹۹) نشان می‌دهند بیش‌اطمینانی مدیران باعث می‌شود شرکت‌ها سطوح افشای داوطلبانه بالاتری داشته باشند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهند مدیران با بیش‌اطمینانی بالا، از آنجایی که به توانایی‌ها و دانش خود اعتقاد بیشتری دارند، با نگرانی کمتری به افشای اطلاعات به‌صورت داوطلبانه مبادرت می‌ورزند و آمادگی پاسخگویی بیشتری برای عملیات خود دارند.

درنهایت، پژوهش‌های قبلی شواهدی را ارائه می‌دهند که تصمیم‌های شناخت در رویه‌های حسابداری و افشای اطلاعات ارتباط تنگاتنگی با یکدیگر دارند. در بیشتر پژوهش‌های پیشین بر تأثیر انتخاب رویه‌های حسابداری از جمله سطح محافظه‌کاری حسابداری و افشای اطلاعات کیفی مانند پیش‌بینی سود تمرکز وجود داشته است؛ در حالی که افشای اطلاعات ریسک به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اطلاعات کیفی مورد نیاز استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی به‌ویژه در سال‌های اخیر بوده و در پاسخ به این نیاز مجموعه درخور توجهی از مقررات گزارش ریسک ظهور کرده است که خواستار کمیت و کیفیت بیشتر در گزارشگری ریسک شرکت‌ها به‌منظور کاهش سطح عدم تقارن اطلاعاتی هستند (Elshandidy et al., 2018). این

حسابداری محافظه‌کارانه‌تری را اتخاذ می‌کنند (Hsieh et al., 2019). یافته‌های تجربی هاک و همکاران (2019) نشان دادند محافظه‌کاری حسابداری مدیریت سود را در زمان عدم قطعیت کاهش می‌دهد و ارزش شرکت را بهبود می‌بخشد (Haque et al., 2019). هجرانی جمیل و همکاران (2020) در بررسی تأثیر عدم اطمینان بر سطح محافظه‌کاری نشان دادند شرکت‌های با استراتژی جستجوگرانه، روش‌های محافظه‌کارانه‌تری را در گزارشگری مالی به کار می‌گیرند (Hejranijamil et al., 2020). این نتایج نشان می‌دهند مواجهه با عدم قطعیت بیشتر منجر به اعمال محافظه‌کاری بالاتر می‌شود.

نیکبخت و حاجی عظیمی (۱۳۹۲) نشان دادند کیفیت افشا و محافظه‌کاری شرطی به‌عنوان دو سیاست اطلاعاتی جایگزین به کار می‌روند. اسدی و بیات (۱۳۹۳)، رابطه منفی و معنادار بین محافظه‌کاری و دفعات پیش‌بینی سود یافتند؛ در نتیجه، مدیران با محافظه‌کاری بیشتر، تمایل کمتری برای افشای پیش‌بینی‌های خود دارند. مشایخ و نیکبخت (۱۳۹۵) نشان دادند با افزایش محافظه‌کاری شرطی و غیرشرطی، حجم تسهیلات دریافتی شرکت‌ها افزایش می‌یابد؛ در نتیجه، مدیرانی که قصد تأمین مالی از طریق بدهی دارند احتمالاً از محافظه‌کاری بالاتر استفاده خواهند کرد. اسدی مشیزی و همکاران (۱۳۹۹) دریافتند معیارهای اهرم مالی، بیش‌اطمینانی مدیریت، اندازه شرکت و کیفیت افشا از جمله عوامل مؤثر بر معیار محافظه‌کاری حسابداری هستند. یافته‌های آنها نشان می‌دهند به احتمال زیاد شرکت‌های با کیفیت افشای حسابداری پایین به اعمال محافظه‌کاری بیشتر به‌منظور پیشبرد

بر مبنای دیدگاه مخالف با محافظه‌کاری، محافظه‌کاری حسابداری منجر به سوءگیری هدفمند، تحریف واقعیت‌های اقتصادی، ارائه کمتر از واقع سود و تصمیم‌گیری ناکارآمد می‌شود (Gigler et al., 2009). از منظر ارزش‌گذاری، افزایش سطح محافظه‌کاری می‌تواند منجر به افزایش هزینه ناشی از سوگیری در اعداد حسابداری ایجاد شود. اعداد حسابداری محافظه‌کارانه، سودمندی کمتری برای پیش‌بینی عملکرد آتی شرکت و اهداف ارزش‌گذاری دارند (Goldberg et al., 2020). این کاهش سودمندی می‌تواند بر استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی که از اعداد حسابداری برای پیش‌بینی نتایج عملکرد آتی شرکت استفاده می‌کنند، تأثیر بگذارد. پژوهش‌های قبلی نشان می‌دهند محافظه‌کاری، پایداری و قدرت پیش‌بینی سود را کاهش می‌دهد (Kim & Kross, 2005)؛ در نتیجه، هنگامی که مدیران تصمیم می‌گیرند شناسایی کاهش ارزش دارایی‌ها را به تعویق بیندازند، ممکن است لازم باشد از طریق افشای کیفی به دارندگان بدهی و سرمایه‌گذاران درباره پیامدهای منفی احتمالی آینده هشدار دهند. به این ترتیب، سطح مطلوبی از شفافیت درباره اخبار بد، بدون تحمل تمام هزینه‌های محافظه‌کاری و افشای ریسک، حفظ می‌شود (Wang, 2019)؛ در نتیجه، این فرض طرح می‌شود که شرکت‌ها انگیزه دارند تا با جایگزین کردن محافظه‌کاری شرطی و افشای ریسک، هزینه کلی را کاهش دهند.

در مقابل رابطه جایگزینی، ارتباط بین دو استراتژی محافظه‌کاری شرطی و افشای ریسک می‌تواند به صورت ارتباط تکمیلی و مثبت نیز طرح شود. نقش اطلاعاتی محافظه‌کاری منجر به کاهش

عوامل، نقش عمده‌ای در پیدایش ادبیات گسترده و رو به رشد گزارشگری ریسک داشته است. با وجود این، در هیچ پژوهشی به بررسی نحوه ارتباط بین انتخاب رویه‌های حسابداری و افشای ریسک پرداخته نشده است. پژوهش حاضر نیز با هدف بررسی اینکه مدیران چگونه تصمیمات خود را در اعمال سطح محافظه‌کاری حسابداری و افشای ریسک هماهنگ می‌کنند، در راستای گسترش جریان ادبیات پژوهشی ذکر شده است. نتایج پژوهش حاضر، اطلاعات بیشتری درباره عوامل مؤثر بر افشای ریسک و تأثیر محافظه‌کاری بر افشای اطلاعات کیفی ارائه می‌دهد.

تدوین فرضیه‌ها

با توجه به پیوند محافظه‌کاری شرطی و افشای ریسک بر اساس انگیزه قراردادی و دعاوی حقوقی، مدیران ممکن است با در نظر گرفتن هزینه‌ها و محدودیت منافع، از افشای ریسک به‌عنوان یک استراتژی جایگزین یا تکمیل‌کننده محافظه‌کاری برای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی درباره ریسک‌ها و عدم قطعیت‌ها استفاده کنند. محافظه‌کاری حسابداری و هم افشای ریسک، هزینه‌های درخور توجهی را بر شرکت‌ها تحمیل می‌کنند و هزینه‌ها و منافع هرکدام از این رویکردها بر نوع این رابطه می‌تواند اثرگذار باشد. چنین هزینه‌ها و منافی اغلب به ذینفعان یا استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی بستگی دارد و همچنین، شرکت‌ها بسته به محیط‌های عملیاتی، ساختارهای حاکمیتی، ویژگی‌های مدیریتی یا سطح نیاز به تأمین مالی، با سطوح متفاوتی از هزینه‌ها برای این دو انتخاب مواجه‌اند.

کسب‌وکار به اندازه کافی در نظر گرفته شوند. سرمایه‌گذاران می‌توانند اختلافات بین اطلاعات سخت (کمی) و نرم (کیفی) را از یک منبع، تشخیص و به سیگنال‌های متناقض واکنش منفی نشان دهند (D'Augusta & DeAngelis, 2020)؛ بنابراین، مدیران برای ارائه سیگنال‌های یکنواخت از اطلاعات کمی و کیفی با فشار مواجه‌اند. اگر مدیران سطح پایین محافظه‌کاری را اعمال و در عین حال، سطح بالایی از اطلاعات ریسک را افشا کنند، استفاده‌کنندگان ممکن است این سؤال را داشته باشند که چرا ریسک‌ها و عدم قطعیت‌های افشاشده، در اعداد صورت‌های مالی منعکس نمی‌شوند؛ در نتیجه، احتمالاً مدیران با افزایش سطح محافظه‌کاری، افشای ریسک بیشتری را انجام می‌دهند.

با توجه به مطالب ذکرشده، دو نوع ارتباط متناقض شامل ارتباط جایگزینی (منفی) و تکمیلی (مثبت) بین افشای ریسک و محافظه‌کاری شرطی ممکن است وجود داشته باشد؛ در نتیجه، فرضیه اول پژوهش به شرح زیر تبیین می‌شود:

فرضیه اول: محافظه‌کاری شرطی با افشای ریسک رابطه معنادار دارد.

همچنین، برخی ویژگی‌های شرکت‌ها می‌تواند باعث تغییرات در سطح گزارشگری شود. زمانی که تفاوت هزینه بین دو گزینه محافظه‌کاری و افشای ریسک بیشتر باشد، شرکت‌ها انگیزه بالاتری برای ایجاد تبادل بین سطح محافظه‌کاری و افشای ریسک خواهند داشت و رابطه جایگزینی بین محافظه‌کاری حسابداری و افشای ریسک در این موارد قوی‌تر خواهد بود. شرکت‌هایی که به دنبال تأمین مالی از طریق بدهی هستند، انگیزه‌های قوی‌تری برای

عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و افراد برون‌سازمانی و هزینه سرمایه می‌شود (García Lara et al., 2011) و اعمال سطح محافظه‌کاری بالاتر، باعث افزایش ارزش حقوق صاحبان سهام و ارزش شرکت می‌شود (روحی ملکی و پاک‌مرام، ۱۳۹۶؛ LaFond & Watts, 2008)؛ در نتیجه، براساس نظریه عدم تقارن اطلاعاتی، محافظه‌کاری و افشای ریسک دو استراتژی همراستا در مواجهه با شریط عدم اطمینان است و شرکت‌های با ریسک بالاتر، محافظه‌کاری شرطی و افشای ریسک بیشتری را به منظور کاهش هزینه نمایندگی اعمال خواهند کرد.

همچنین، محافظه‌کاری حسابداری با شناسایی به موقع اخبار بد در صورت‌های مالی، به صورت کمی و افشای ریسک با ارائه اطلاعات کیفی درباره عوامل احتمالی دارای تأثیر منفی بر عملکرد شرکت، عدم قطعیت‌های تجاری را به اشتراک می‌گذارد. افزایش افشای ریسک منجر به افزایش درک سرمایه‌گذاران از اطلاعات ریسک می‌شود (فضیحی و همکاران، ۱۳۹۸؛ Li et al., 2019).

کمپبل و همکاران (2014) نشان دادند افشای عوامل ریسک، هم ریسک سیستماتیک منعکس در بتا و هم ریسک غیر سیستماتیک منعکس در نوسانات بازده را افزایش می‌دهد (Campbell et al., 2014)؛ در نتیجه، سهامداران و اعتباردهندگان ممکن است انتظار محافظه‌کاری بیشتری برای تطابق با ریسک درک شده داشته باشند؛ زیرا محافظه‌کاری ارتباط نزدیکی با ریسک‌ها و عدم قطعیت‌ها دارد. براساس مفاهیم حسابداری مالی شماره ۲ محافظه‌کاری واکنش محتاطانه به عدم اطمینان است تا عدم قطعیت‌ها و ریسک‌های ذاتی در موقعیت‌های

واکنش قوی‌تری نشان می‌دهند (Michels, 2017)؛ در نتیجه، براساس انگیزه قراردادی، حتی اگر شرکت‌ها برای کاهش هزینه بدهی نیاز بیشتری به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی داشته باشند، سطح بالاتر محافظه‌کاری حسابداری، نسبت به افزایش افشای ریسک، منفعت بیشتری برای شرکت خواهد داشت و می‌توان انتظار داشت شرکت‌های با نیاز بیشتری به تأمین مالی از طریق بدهی، به‌منظور کاهش عدم تقارن اطلاعاتی درباره ریسک منفی، بیشتر بر گزارشگری محافظه‌کارانه تکیه کنند. به عبارت دیگر، شرکت‌هایی که نیاز بیشتری به تأمین مالی از طریق بدهی دارند، انگیزه بیشتری برای تبادل بین سطح افشای ریسک و سطح محافظه‌کاری حسابداری دارند و فرضیه دوم پژوهش به‌صورت زیر طرح می‌شود:

فرضیه دوم: نیاز شرکت به تأمین مالی از طریق بدهی دارای اثر افزایشی (کاهش) بر رابطه منفی (مثبت) بین سطح محافظه‌کاری شرطی و سطح افشای ریسک است.

ادبیات پژوهشی نشان می‌دهد ویژگی‌های شخصیتی مدیران بر تصمیم‌های گزارشگری و افشا تأثیر زیادی دارد. احمد و دالمن (2013) نشان دادند بیش‌اطمینانی مدیران با سطح محافظه‌کاری ارتباط منفی دارد (Ahmed & Duellman, 2013). همچنین، رامشه و ملانظری (۱۳۹۳) رابطه منفی و معناداری بین محافظه‌کاری شرطی و غیرشرطی با بیش‌اطمینانی مدیریت یافتند. از آنجایی که مدیران بیش‌اطمینان توانایی‌ها، چشم‌انداز شرکت و بازده پروژه‌های سرمایه‌گذاری را بیش از واقع ارزیابی می‌کنند (Hui et al., 2012)، کمتر احتمال دارد زیان را به‌موقع شناسایی کنند. همچنین، مدیران بیش‌اطمینان، ریسک‌پذیری بالاتری دارند

گزارشگری محافظه‌کارانه نسبت به افشای ریسک دارند. دنگ و همکاران (2018) دریافتند شرکت‌هایی که نیاز بیشتری به تأمین مالی از طریق بدهی دارند، سطح محافظه‌کاری خود را کاهش نمی‌دهند و داوطلبانه گزارش‌های محافظه‌کارانه را برای جلب رضایت اعتباردهندگان احتمالی در ازای کاهش هزینه بدهی ارائه می‌کنند (Deng et al., 2018). همچنین، حتی اگر افشای ریسک اطلاعات مفیدی را برای دارندگان بدهی در جهت ارزیابی بهتر ریسک اعتباری فراهم کند (Chiu et al., 2018)، ممکن است افشای ریسک با دو مسئله مواجه باشد. هدف افشای ریسک، ارائه اطلاعات درباره عوامل اثرگذار بر عملیات شرکت است و این در حالی است که مدیران اغلب تمایل به افشای اخبار خوب به جای اخبار بد دارند (Kothari et al., 2009)؛ بنابراین، عدم تقارن اطلاعاتی بیشتری درباره اخبار بد نسبت به اخبار خوب بین مدیران و افراد برون‌سازمانی وجود دارد. اعتباردهندگان به دلیل ریسک عدم بازپرداخت تعهدات، درباره ریسک‌های منفی نگرانی داشته و از جنبه مثبت ریسک‌های شرکت بهره نمی‌برند. نمازی و ابراهیمی (۱۳۹۵) در بررسی وضعیت افشای ریسک نشان دادند در میان عوامل ریسک مالی افشاشده در گزارشگری شرکت‌ها، کمترین فراوانی مرتبط با عوامل ریسک اعتباری هستند. همچنین، سطح بالای افشای ریسک می‌تواند با افزایش درک ریسک سرمایه‌گذاران عدم‌اطمینان را افزایش دهد (Kravet & Muslu, 2013) و منجر به افشای برخی اطلاعات محرمانه شود (Hope et al., 2016). همچنین، سرمایه‌گذاران به اطلاعات کمی حسابداری نسبت به اطلاعات کیفی در قالب افشا

مانند بازده سهام از اطلاعات سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۴۰۰ نیز استفاده شده است. نمونه پژوهش براساس معیارهای زیر انتخاب شده است:

به منظور افزایش قابلیت مقایسه، دوره مالی آنها منتهی به پایان اسفند ماه باشد و طی دوره پژوهش تغییر سال مالی نداده باشند. پیش از سال ۱۳۸۹ در سازمان بورس و اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشد، صورت‌های مالی، یادداشت‌های همراه و گزارش‌های هیئت‌مدیره شرکت‌ها شامل گزارش فعالیت هیئت‌مدیره (برای دوره ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹) و گزارش تفسیری مدیریت (برای دوره ۱۳۹۶ به بعد) به طور کامل در سایت بورس موجود باشند. شرکت‌های نمونه، جزء شرکت‌های صنعت بانک، لیزینگ، مؤسسات مالی و صنعت بیمه به دلیل ماهیت خاص فعالیت و نیز تفاوت در مفاهیم و الزامات گزارشگری ریسک نباشند و همچنین، وقعه معاملاتی بیش از سه ماه نداشته باشند.

بر این اساس، تعداد ۸۷ شرکت به عنوان نمونه نهایی انتخاب و اطلاعات مورد نیاز پژوهش، از صورت‌های مالی، یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی، گزارش فعالیت هیئت‌مدیره و گزارش تفسیری مدیریت استخراج شده است.

مدل‌های پژوهش

فرضیه اول پژوهش، رابطه معنادار بین محافظه‌کاری حسابداری و افشای ریسک را پیش‌بینی می‌کند که با استفاده از رابطه (۱) آزمون می‌شود. در این پژوهش همانند هانگ و همکاران (2014) و آگوستا و انجلیس (2020)، متغیر محافظه‌کاری به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته و فرض می‌شود مدیران تصمیمات شناخت را قبل از

(Goldberg et al., 2020). مدیران با ویژگی بیش‌اطمینانی، تمایل به ارائه پیش‌بینی‌های بیش از حد خوش‌بینانه دارند (Hribar & Yang, 2016)؛ بنابراین، انتظار می‌رود سطح پایین‌تری از افشای ریسک را ارائه دهند. خوش‌خلق و وکیلی‌فرد (۱۴۰۰) نشان دادند رفتارهای خوش‌بینانه مدیران با کاهش شفافیت محیط گزارشگری باعث کاهش افشای ریسک در گزارشگری سالانه می‌شود؛ در نتیجه، این فرض طرح می‌شود که مدیران بیش‌اطمینان، در هماهنگی سطح محافظه‌کاری و افشای ریسک سازگارترند و در سیاست‌های گزارشگری از سطوح پایین هم محافظه‌کاری و هم افشای ریسک استفاده کنند. براساس مطالب فوق، فرضیه دیگر پژوهش مطرح می‌شود:

فرضیه سوم: بیش‌اطمینانی مدیران دارای اثر افزایشی (کاهش) بر رابطه مثبت (منفی) بین سطح محافظه‌کاری و سطح افشای ریسک است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر همانند رویه رایج در پژوهش‌های حسابداری، در حوزه پارادایم اثبات‌گرایی قرار می‌گیرد؛ به این معنا که در آن به بررسی پدیده‌های واقعی و عینی موجود با استفاده از روش‌شناسی قانون بنیاد پرداخته می‌شود. همچنین، از نظر هدف، کاربردی و از نوع پژوهش‌های توصیفی و همبستگی است. برای تحلیل داده‌های پژوهش از نرم‌افزارهای Eivews10 و SPSS26 استفاده شده است.

این پژوهش به بررسی ارتباط بین سطح محافظه‌کاری شرطی و سطح افشای ریسک و عوامل مؤثر بر آن در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ می‌پردازد. برای محاسبه برخی از متغیرها

که در آن $OverConf$ ، متغیر بیش اطمینانی مدیران است. همه متغیرهای کنترلی $Control_{k,it}$ مانند متغیرهای مدل (۱) هستند. ضریب β_3 متغیر $OverConf_{i,t} \times Conserv_{it}$ تأثیر متغیر بیش اطمینانی مدیریت بر رابطه بین افشای ریسک و محافظه‌کاری شرطی را تبیین خواهد کرد.

اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته: سطح افشای ریسک (RD)

در پژوهش حاضر برای اندازه‌گیری سطح افشای ریسک همانند بیشتر پژوهش‌های حوزه گزارشگری و افشای ریسک مانند کمپبل و همکاران (2014)، لینسلی و شرایوز (2006)، کراوت و مازلو (2013) و نمازی و ابراهیمی (۱۳۹۵)، با استفاده از روش تحلیل محتوا و کدبندی ریسک‌های افشاشده در یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی، گزارش فعالیت هیئت‌مدیره و گزارش تفسیری مدیریت، داده‌های مرتبط با افشای ریسک استخراج و گردآوری شده‌اند (Campbell et al., 2014; Kravet, Linsley & Shrivess, 2006). روش تحلیل محتوا به‌عنوان یک تکنیک برای استنباط تکرارپذیر و معتبر از متون یا مطالب معنی‌دار و براساس زمینه استفاده‌شده متون در نظر گرفته می‌شود (Haj-Salem & Hussainey, 2021). مسئله اساسی درباره روش تحلیل محتوا آن است که این روش فرآیندی ناگزیر ذهنی بوده است و در نتیجه، روش کدگذاری اطلاعات کیفی برای نتیجه‌گیری معتبر باید قابل اطمینان باشد. میلن و آدلر (1999) سه نوع ویژگی را برای ایجاد قابلیت اطمینان شناسایی می‌کنند: ثبات، دقت و تکرارپذیری (Milne & Adler, 1999). برای ایجاد قابلیت اطمینان در استفاده از روش تحلیل محتوا و بهبود ویژگی تکرارپذیری، یک نفر کدگذار، فرآیند

تصمیم افشا اتخاذ می‌کند؛ زیرا مدیران درباره افشای ریسک نسبت به انتخاب سطح محافظه‌کاری اختیار بیشتری دارند (Huang et al., 2014; D'Augusta & DeAngelis, 2020).

$$RD_{it} = \alpha_0 + \beta_1 Conserv_{it} + \sum \beta_k Control_{k,it} + \varepsilon_{it} \quad (۱)$$

که در آن، α_0 مقدار ثابت، RD_{it} متغیر وابسته سطح افشای ریسک و $Conserv_{it}$ متغیر مستقل محافظه‌کاری شرطی است. ضریب β_1 ، رابطه افشای ریسک و محافظه‌کاری شرطی را تبیین خواهد کرد. $Control_{k,it}$ متغیرهای کنترلی سطح افشای ریسک است و از متغیرهای ریسک شرکت مطابق پژوهش‌های پیشین استفاده می‌شود.

فرضیه دوم پژوهش درباره تأثیر نیاز به تأمین مالی از طریق بدهی بر رابطه بین محافظه‌کاری و افشای ریسک با استفاده از (۲) آزمون می‌شود.

$$RD_{it} = \alpha_0 + \beta_1 Conserv_{it} + \beta_2 FIN\_Needs_{it} + \beta_3 FIN\_Needs_{it} \times Conserv_{it} + \sum \beta_k Control_{k,it} + \varepsilon_{it} \quad (۲)$$

که در آن FIN_Needs متغیر نیاز به تأمین مالی از طریق بدهی است. همه متغیرهای کنترلی $Control_{k,it}$ مانند متغیرهای رابطه (۱) هستند. ضریب β_3 متغیر $FIN\_Needs_{i,t} \times Conserv_{it}$ تأثیر متغیر نیاز تأمین مالی از طریق بدهی بر رابطه بین افشای ریسک و محافظه‌کاری شرطی را تبیین خواهد کرد.

به‌منظور آزمون فرضیه سوم پژوهش، از رابطه (۳) به بررسی تأثیر بیش اطمینانی مدیریت، بر ارتباط بین محافظه‌کاری و افشای ریسک استفاده می‌شود:

$$RD_{it} = \alpha_0 + \beta_1 Conserv_{it} + \beta_2 OverConf_{it} + \beta_3 OverConf_{it} \times Conserv_{it} + \sum \beta_k Control_{k,it} + \varepsilon_{it} \quad (۳)$$

سال شرکتی از ضریب زمان‌بندی نامتقارن مقطعی باسو (1997) است (رابطه ۴) (Khan & Watts, 2009؛ Basu, 1997). در پژوهش صفرزاده و ثقفی‌پور (۱۳۹۴)، رامشه و ملانظری (۱۳۹۳) نیز از این شاخص برای اندازه‌گیری محافظه‌کاری شرطی استفاده شده است.

$$NI_{it} = \beta_{1t} + \beta_{2t}DRET_{it} + \beta_{3it}RET_{it} + \beta_{4it}DRET_{it} \times RET_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{رابطه (۴)}$$

NI سود خالص تقسیم بر جمع ارزش بازار حقوق صاحبان سهام در اول دوره، RET بازده سالانه سهام شرکت بوده و متغیر $DRET$ در صورت وجود اخبار بد (بازده سالانه سهام RET منفی باشد) برابر با یک و در غیر این صورت برابر با صفر در نظر گرفته می‌شود. خان و واتس (2009) با مدل باسو (1997) (مدل ۴) شروع می‌کنند و ضرایب به‌موقع بودن خبر خوب (β_{3it}) و خبر بد (β_{4it}) را با توابع خطی از سه ویژگی شرکت شامل اندازه (MV)، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری (MTB) و اهرم مالی (LEV) (رابطه ۵ و ۶) جایگزین می‌کنند (Khan & Watts, 2009; Basu, 1997).

$$G\_Score = \beta_{3it} = \mu_{1t} + \mu_{2t}MV_{it} + \mu_{3t}MTB_{it} + \mu_{4t}LEV_{it} \quad \text{رابطه (۵)}$$

$$C\_Score = \beta_{4it} = \lambda_{1t} + \lambda_{2t}MV_{it} + \lambda_{3t}MTB_{it} + \lambda_{4t}LEV_{it} \quad \text{رابطه (۶)}$$

که در آن MV لگاریتم طبیعی ارزش بازار سهام شرکت، MTB نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام و LEV نسبت جمع بدهی‌ها به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام است. ضرایب μ و λ با استفاده از برازش سالانه رگرسیون‌های مقطعی به دست می‌آیند. با جایگزین کردن مدل (۵) و (۶) در مدل (۴)، مدل (۴) برای هر سال - شرکت، به صورت مقطعی برآورد می‌شود. از ضرایب برآوردی حاصل از مدل (۴) برای محاسبه معیار محافظه‌کاری شرطی C_Score استفاده

تحلیل محتوا را در این پژوهش انجام داده است. همچنین، برای حفظ ویژگی دقت، قوانین تصمیم‌گیری در شناسایی واحد افشای ریسک از قبل تعریف شده است. مطابق تعریف لینسلی و شرایوز (2006)، هر عبارتی که حاوی اطلاعات درباره فرصت‌ها و چشم‌اندازها، هر نوع مخاطره، آسیب و تهدیدی که قبلاً در شرکت تأثیر گذاشته یا ممکن است تأثیر بگذارد و همچنین، مدیریت هر نوع فرصت، چشم‌انداز، مخاطره، آسیب و تهدید باشد، واحد عبارت ریسک در نظر گرفته می‌شود (Linsley & Shrivies, 2006). مزیت اصلی معیار اندازه‌گیری عبارت به جای تعداد کلمات، این است که از شمارش مضاعف کلمات تکراری جلوگیری می‌کند. کراوت و مازلو (2013)، لیسنلی و شرایوز (2006) و نمازی و ابراهیمی (۱۳۹۵) نیز در پژوهش خود از این رویکرد استفاده کردند (Linsley & Shrivies, 2006; Kravet & Muslu, 2013). درنهایت، برای اندازه‌گیری پایایی فرآیند کدبندی، تعداد ۲۰ نمونه یادداشت همراه صورت‌های مالی، گزارش تفسیری مدیریت و گزارش فعالیت هیئت‌مدیره شرکت‌های مورد بررسی، مجدداً کدبندی و با استفاده از ضریب پایایی پی‌اسکات با کدبندی اولیه مقایسه شدند. مقدار ضریب پی‌اسکات برابر با ۰/۷۸ بوده که با توجه به اینکه بالاتر از ۰/۷ است، می‌توان پایایی داده‌ها را تأیید کرد. درنهایت، در تخمین مدل‌های پژوهش مطابق با پژوهش کمپل و همکاران (۲۰۱۴) از لگاریتم تعداد عبارات ریسک شرکت i در زمان t استفاده شده است (Campbell et al., 2014).

متغیر مستقل: محافظه‌کاری شرطی (*Conserv*)

معیار محافظه‌کاری شرطی با استفاده از امتیاز خان و واتس (2009) محاسبه می‌شود که یک نوع

منفی این باقیمانده‌ها بیان‌کننده سرمایه‌گذاری کمتر از حد در دارایی‌ها (اطمینان کمتر از حد مدیریت) است. درنهایت، چنانچه مقدار این باقی‌مانده مثبت بود، مقدار متغیر (*overConf*) برابر یک و در غیر این صورت برابر صفر در نظر گرفته می‌شود.

متغیرهای کنترلی

در این پژوهش برای کنترل عوامل مؤثر بر سطح افشای ریسک، از متغیرهای مؤثر بر افشای ریسک شرکت بر مبنای پژوهش‌های پیشین (محمدی نسب و بولو، ۱۴۰۱؛ نمازی و ابراهیمی، ۱۳۹۵؛ Campbell et al., 2014) استفاده شده است. در ادامه دلایل استفاده و نحوه اندازه‌گیری هر یک شرح داده می‌شود:

بتا (β): متغیر بتا به‌عنوان شاخص ریسک سیستماتیک انتظار می‌رود دارای اثر مثبت بر سطح افشای ریسک باشد و به‌صورت نسبت کوواریانس بازده سهام و بازار بر واریانس بازده برای دوره ۱۲ ماهه از ماه چهارم سال مالی و منتهی به ماه سوم پس از پایان سال مالی اندازه‌گیری شده است. محمادی‌نسب و بولو (۱۴۰۱) بین افشای ریسک و ضریب بتا رابطه مثبت و معناداری یافتند.

بازدهی سهام (*RET*): به‌عنوان متغیر کنترلی عملکرد شرکت، احتمالاً رابطه مثبت با افشای ریسک خواهد داشت و به‌صورت بازدهی خرید و نگهداشت سهام برای دوره ۱۲ ماهه، از ماه چهارم سال مالی و منتهی به ماه سوم پس از پایان سال مالی اندازه‌گیری شده است.

نوسان بازده سهام شرکت (*RETVOL*): به‌عنوان شاخص ریسک غیر سیستماتیک شرکت احتمالاً دارای رابطه مثبت با افشای ریسک خواهد بود (Kothari et al., 2009)؛ اگرچه نمازی و ابراهیمی (۱۳۹۵) رابطه منفی و معناداری بین سطح ریسک

می‌شود. مقدار بیشتر *G_Score* بیانگر میزان محافظه‌کاری شرطی بالاتر است.

متغیر مستقل: نیاز به تأمین مالی از طریق بدهی (*FIN_Needs*)

متغیر نیاز به تأمین مالی از طریق بدهی با استفاده از معیار کسری تأمین مالی مطابق پژوهش دنگ و همکاران (۲۰۱۸) و به‌صورت مجموع سود سهام نقدی و مخارج سرمایه‌ای و تغییر در سرمایه در گردش به کسر وجوه نقد داخلی (سود قبل از مالیات به‌علاوه هزینه استهلاک) تقسیم بر کل دارایی‌ها محاسبه می‌شود (Deng et al., 2018). مقادیر بالاتر این معیار نشان می‌دهند شرکت نیاز بیشتری به تأمین مالی دارد.

متغیر مستقل: پیش‌اطمینانی مدیران (*overConf*)

متغیر پیش‌اطمینانی مدیران مانند پژوهش احمد و دالمن (2013) و رامشه و ملانظری (۱۳۹۳) بر اساس پیش‌اطمینانی مبتنی بر سرمایه‌گذاری محاسبه می‌شود (Ahmed & Duellman, 2013). این شاخص که میزان سرمایه‌گذاری مازاد در دارایی‌ها را نشان می‌دهد از باقی‌مانده مدل رگرسیونی رشد دارایی‌ها بر رشد فروش بر مبنای سال - صنعت و طبق رابطه (۷) محاسبه می‌شود:

$$SG_{it} = \alpha_0 + \beta_1 AG_{it} + \varepsilon_{it} \quad (7)$$

که در آن SG_{it} رشد فروش شرکت i در پایان دوره مالی t که به‌صورت نسبت تفاضل فروش در دوره t و $t-1$ به فروش در دوره $t-1$ محاسبه می‌شود. AG_{it} رشد دارایی‌های شرکت i در پایان دوره مالی t که به‌صورت نسبت تفاضل جمع دارایی‌ها در دوره t و $t-1$ به جمع دارایی‌ها در دوره $t-1$ محاسبه می‌شود. مقدار مثبت ε_{it} باقیمانده‌های رگرسیون بیانگر سرمایه‌گذاری بیش از حد در دارایی‌ها (پیش‌اطمینانی مدیریت) و مقدار

بدهی‌ها به مجموع دارایی‌ها در پایان دوره اندازه‌گیری شده است. محمدی‌نسب و بولو (۱۴۰۱) و نمازی و ابراهیمی (۱۳۹۵) رابطه مثبت و معنادار بین اهرم مالی و میزان افشای ریسک یافتند. نرخ مؤثر مالیات (*ETR*): شرکت‌هایی که از پرداخت مالیات بیشتر اجتناب می‌کنند، در معرض ریسک ممیزی مالیات بالاتری قرار خواهند گرفت (Guedhami & Pittman, 2008)؛ بنابراین، انتظار می‌رود این متغیر تأثیر منفی بر افشای ریسک داشته باشد. این متغیر به صورت نسبت جمع کل هزینه‌های مالیاتی بر سود قبل از مالیات محاسبه شده است.

فرصت رشد (*MTB*): متغیر فرصت رشد ارتباط مثبتی با ریسک شرکت دارد (Fama & French, 1993) و در نتیجه، انتظار می‌رود اثر مثبتی بر افشای ریسک داشته باشد و به صورت نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری صاحبان سهام اندازه‌گیری شده است.

اندازه شرکت (*SIZE*): به عنوان شاخص ریسک نظارتی در نظر گرفته می‌شود. براساس فرضیه هزینه‌های سیاسی واتس و زیمرمن (۱۹۸۶)، شرکت‌های بزرگ‌تر با خطر بیشتری از دعوی قضایی روبه‌رو هستند و بنابراین، افشای ریسک بالاتری انجام می‌دهند (Watts & Zimmerman, 1986). از لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌ها در پایان دوره برای اندازه‌گیری این متغیر استفاده شده است. محمدی‌نسب و بولو (۱۴۰۱) و نمازی و ابراهیمی (۱۳۹۵) رابطه مثبت و معنادار بین اندازه شرکت و میزان افشای ریسک یافتند.

گردش سهام (*TURN OVER*): به عنوان شاخص عدم قطعیت اطلاعات (Jiang et al., 2005) احتمالاً تأثیر مثبت بر افشای ریسک خواهد داشت و به صورت میانگین گردش روزانه سهام در

بازار شرکت و میزان افشای ریسک یافتند. دلیل این امر می‌تواند تلاش شرکت‌های با ریسک بالاتر برای عدم جلب توجه باشد. این متغیر به صورت انحراف معیار بازده روزانه سهام در دوره ۱۲ ماهه، از ماه چهارم سال مالی و منتهی به ماه سوم پس از سال مالی اندازه‌گیری شده است.

چولگی بازده سهام شرکت (*RETSKEW*): چولگی بالاتر در بازدهی سهام احتمالاً با تغییرات بزرگ و مثبت اخیر قیمت سهام مرتبط است؛ در نتیجه، اطلاعاتی که به تازگی منتشر شده است، عدم اطمینان شرکت را کاهش می‌دهد؛ بنابراین، انتظار می‌رود بر افشای ریسک تأثیر منفی داشته باشد (Nelson & Pritchard, 2016). این متغیر به صورت چولگی بازده روزانه سهام در دوره ۱۲ ماهه از ماه چهارم سال مالی و منتهی به ماه سوم پس از پایان سال مالی اندازه‌گیری شده است.

نرخ بازدهی دارایی‌ها (*ROI*): براساس نظریه علامت‌دهی مدیران در شرکت‌های با عملکرد بهتر اقدام به افشای ریسک بالاتری می‌کنند (Merkl-Davies & Brennan, 2007) و به صورت نسبت سود خالص قبل از مالیات تقسیم بر جمع دارایی‌ها اندازه‌گیری شده است.

سودآوری (*DNI*): انتظار می‌رود این متغیر اثر منفی بر افشای ریسک داشته باشد؛ زیرا سودآوری پایین شرکت نشان‌دهنده بالاتر بودن ریسک شرکت است (Campbell et al., 2014) و به صورت نسبت سودخالص قبل از مالیات بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام اندازه‌گیری شده است.

اهرم مالی (*LEV*): بالاتر بودن نسبت اهرمی، بیان‌کنندهٔ بالا بودن ریسک اعتباری است و همچنین، براساس نظریه علامت‌دهی احتمالاً اثر مثبت بر افشای ریسک خواهد داشت (Merkl-Davies & Brennan, 2007) و به صورت نسبت مجموع

بررسی آمار توصیفی

در نگاره (۱) آمار توصیفی متغیرهای پژوهش ارائه شده است. میانگین متغیر سطح افشای ریسک حدود عدد ۱۷ است؛ به این معنا که به طور متوسط شرکت‌ها ۱۷ مورد افشای ریسک انجام داده‌اند. انحراف استاندارد متغیر سطح افشای ریسک ۷/۳۴ است که نشان می‌دهد میزان افشای ریسک در سال‌های شرکت بسیار متفاوت است. در تخمین مدل‌ها از لگاریتم سطح افشای ریسک استفاده شده است.

دوره ۱۲ ماهه، از ماه چهارم سال مالی و منتهی به ماه سوم پس از پایان سال مالی اندازه‌گیری شده است. گردش روزانه سهام به صورت نسبت حجم معاملات روزانه سهام به کل سهام منتشره محاسبه می‌شود.

متغیر کنترلی اثرات ثابت صنعت (*INDUSTRY FE*): به منظور کنترل عوامل کلان اقتصادی در سطح صنعت، از متغیر کنترلی اثرات ثابت صنعت در سطح ۲۲ صنعت در شرکت‌های نمونه استفاده شده است.

نگاره ۱: آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	نماد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
لگاریتم سطح افشای ریسک	LOG(RD)	۰/۸۵	۱/۶۹	۱/۱۹۶۶	۰/۱۷۹۰
سطح افشای ریسک	RD	۷/۰۰	۴۹/۰۰	۱۷/۱۵۴۰	۷/۳۴۹۱
محافظه‌کاری شرطی	Conserv	-۴۲/۰۶	۷۳/۴۸	-۰/۰۸۶۵	۴/۴۲۴۱
شاخص بتا	β	-۴/۱۹	۲/۰۸	-۰/۸۸۰۷	۰/۶۳۴۱
سودآوری	DNI	-۱/۶۵	۱/۱۶	۰/۱۹۶۷	۰/۲۰۷۴
نرخ مؤثر مالیات	ETR	-۰/۱۶	۲/۱۹	۰/۰۹۸۸	۰/۱۱۴۹
اهرم مالی	LEV	۰/۰۱	۰/۹۹	۰/۵۳۴۵	۰/۲۱۵۷
فرصت رشد	MTB	۰/۲۹	۲۵/۳۳	۳/۴۱۹۶	۳/۲۰۴۸
بازده سالانه سهام شرکت	RET	-۰/۲۰	۰/۶۹	۰/۱۵۷۳۶	۰/۲۴۵۵
چولگی بازده سهام شرکت	RETSKEW	-۱۴/۵۴	۱۱/۹۲	-۰/۷۴۵۶	۳/۸۱۵۳
نوسان بازده سهام شرکت	RETVOL	۰/۰۰	۰/۱۱	۰/۰۲۸۴	۰/۰۱۱۰
نرخ بازدهی دارایی‌ها	ROA	-۰/۵۷	۰/۹۳	۰/۲۰۴۴	۰/۱۸۷۰
اندازه شرکت	SIZE	۱۱/۸۱	۲۰/۷۶	۱۵/۱۴۰۶۷	۱/۷۱۱۳
گردش سهام	TURNOVER	۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۰۰۲۵	۰/۰۰۲۹

منبع: یافته‌های پژوهش

به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش، از رابطه‌های رگرسیونی (۱) و (۲) و (۳) با استفاده از روش تخمین رگرسیون حداقل مربعات ساده

آزمون فرضیه‌های پژوهش

ثابت انتخاب شده است. همچنین، نتایج آزمون لوین-لی-چو مانایی متغیرها، آزمون LR عدم وجود ناهمسانی واریانس و آماره VIF نبود هم‌خطی بین متغیرهای مستقل را نشان داده است. نگاره (۲)، نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش درباره رابطه بین محافظه‌کاری و افشای ریسک را نشان می‌دهد.

(OLS) استفاده شده است. در ابتدا نتایج آزمون کلموگروف - اسمیرنوف نتایج بیان‌کننده نرمال بودن توزیع جملات خطا است. نتایج آزمون بروش پاگان نشان‌دهنده استفاده از الگوی داده‌های تابلویی و نتایج آزمون هاسمن بیان‌کننده استفاده از روش الگوی اثرات ثابت برای همه مدل‌های پژوهش بوده است که در نتیجه، روش داده‌های تابلویی با اثرات

نگاره ۲: نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش

متغیر وابسته: سطح افشای ریسک (RD)			
متغیر	نماد ریاضی	ضریب	آماره T
عرض از مبدأ	α	-۷/۱۱۹۰	-۱۳/۰۴۳۷
محافظه‌کاری شرطی	Conserv	۰/۰۸۶۵	۹/۴۵۰۸
بتا	β	-۰/۱۸۱۸	-۴/۲۰۵۱
سودآوری	DNI	-۰/۶۱۹۷	-۳/۸۰۳۹
نرخ مؤثر مالیات	ETR	۰/۲۸۱۸	۱/۲۵۵۳
اهرم مالی	LEV	۰/۱۷۹۳	۶/۷۲۶۴
فرصت رشد	MTB	۰/۰۴۱۱	۷/۹۶۱۲
بازده سهام شرکت	RET	۰/۰۸۲۱	۵/۷۳۱۵
چولگی بازده سهام شرکت	RETSKEW	۰/۰۰۷۴	۱/۱۲۸۷
نوسان بازده سهام شرکت	RETVOL	-۲/۶۷۷۶	-۱/۱۰۱۱
نرخ بازدهی دارایی‌ها	ROA	۰/۷۰۰۱	۳/۶۳۵۷
اندازه شرکت	SIZE	۰/۲۴۱۳	۱۳/۲۰۵۸
گردش سهام	TURNOVER	۶۸/۹۰۲۹	۶/۱۸۸۹
سایر آماره‌های اطلاعاتی			
اثرات ثابت صنعت	Industry FE		بله
ضریب تعیین	R-squared		۰/۴۵۶۷
ضریب تعیین تعدیل شده	Adjusted R-squared		۰/۴۳۵۰
آماره F	F-statistic		۲۱/۰۴۶۶
معناداری	Prob(F-statistic)		۰/۰۰۰
آماره دوربین واتسون	Durbin-Watson		۱/۷۶۰۶
تعداد مشاهدات	N		۸۷۰

منبع: یافته‌های پژوهش

بین مقادیر باقی‌مانده مدل را پذیرفت. با توجه به سطح معنی‌داری آماره F ، می‌توان نتیجه گرفت در سطح اطمینان ۹۹ درصد مدل رگرسیون از لحاظ

مقدار آماره دوربین واتسون برابر ۱/۷۶۰۶ است که با توجه به آنکه در بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، می‌توان به‌طور تقریبی نبود خودهمبستگی سریالی

آماری معنادار است. ضریب تعیین تعدیل شده برابر ۰/۴۳ نشان می‌دهد که حدود ۴۳ درصد از تغییرات متغیر افشای ریسک به وسیله متغیر مستقل و متغیرهای کنترلی توضیح داده می‌شود. مثبت بودن ضریب متغیر محافظه‌کاری شرطی با مقدار ۰/۰۸۶۵ در سطح اطمینان ۹۹ درصد نشان می‌دهد بین سطح محافظه‌کاری شرطی و سطح افشای ریسک رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و با افزایش سطح محافظه‌کاری شرطی، سطح افشای ریسک نیز افزایش می‌یابد که به معنای رد وجود رابطه جایگزینی و وجود ارتباط تکمیلی بین دو گزینه محافظه‌کاری شرطی و افشای ریسک در تصمیمات گزارشگری مدیران است. همچنین، بین متغیر بتا و سطح افشای ریسک رابطه منفی و معناداری وجود دارد و این رابطه مطابق با استدلال لینسلی و شرایوز (2006) می‌تواند بر این

مبنا فرض شود که شرکت‌های با ریسک بالا نمی‌خواهند توجه بازار را به خود جلب کنند (Linsley & Shrivs, 2006). بین سودآوری و سطح افشای ریسک رابطه منفی و معنادار و بین متغیرهای درجه اهرم مالی، فرصت رشد، بازدهی سهام، نرخ بازدهی دارایی‌ها، گردش سهام و اندازه شرکت با سطح افشای ریسک رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و بین متغیرهای نرخ مؤثر مالیات، نوسان بازدهی سهام و چولگی بازدهی سهام با سطح افشای ریسک رابطه معناداری مشاهده نشد. برای بررسی فرضیه دوم پژوهش و تأثیر تأمین مالی از طریق بدهی بر رابطه بین محافظه‌کاری شرطی و افشای ریسک، از مدل (۲) استفاده شد که نتایج رگرسیون مدل آزمون فرضیه دوم در نگاه (۳) ارائه شده‌اند.

نگاره ۳: نتایج آزمون فرضیه دوم پژوهش

متغیر وابسته: سطح افشای ریسک (RD)

متغیر	نماد ریاضی	مقدار	آماره t	معناداری
عرض از مبدأ	α	-۷/۲۷۲۰	-۶/۸۶۵۲	۰/۰۰۰
سطح نیاز تأمین مالی از طریق بدهی	FIN_Needs	-۰/۰۶۵۹	-۰/۲۲۷۶	۰/۸۲۰۱
ضرب سطح نیاز تأمین مالی از طریق بدهی در محافظه‌کاری شرطی	FIN_Needs × Conserv	-۰/۲۹۹۵	-۲/۸۲۷۹	۰/۰۰۵۰
محافظه‌کاری شرطی	Conserv	۰/۰۶۱۱	۳/۹۳۱۳	۰/۰۰۰۱
شاخص بتا	β	-۰/۱۵۷۰	-۲/۱۵۳۶	۰/۰۳۲۰
سودآوری	DNI	-۰/۹۰۵۵	-۳/۴۲۲۴	۰/۰۰۰۷
نرخ مؤثر مالیات	ETR	۰/۶۲۸۲	۱/۲۱۶۱	۰/۲۲۴۸
اهرم مالی	LEV	۰/۱۶۹۲	۲/۹۳۸۸	۰/۰۰۳۵
فرصت رشد	MTB	۰/۰۳۴۷	۳/۷۲۲۹	۰/۰۰۰۲
بازده سهام شرکت	RET	۰/۰۶۷۴	۳/۲۰۵۸	۰/۰۰۱۵
چولگی بازده سهام شرکت	RETSKEW	۰/۰۱۳۱	۱/۲۴۱۶	۰/۲۱۵۳
نوسان بازده سهام شرکت	RETVOL	۰/۱۳۵۶	۰/۰۳۳۷	۰/۹۷۳۱
نرخ بازدهی دارایی‌ها	ROA	۱/۰۵۰۵	۳/۰۱۰۷	۰/۰۰۲۸
اندازه شرکت	SIZE	۰/۲۴۷۴	۶/۸۷۰۱	۰/۰۰۰
گردش سهام	TURNOVER	۹۲/۰۱۹۲	۴/۳۱۹۸	۰/۰۰۰

سایر آماره‌های اطلاعاتی		
بله	Industry FE	اثرات ثابت صنعت
۰/۴۸۹۴	R-squared	ضریب تعیین
۰/۴۳۷۶	Adjusted R-squared	ضریب تعیین تعدیل شده
۹/۴۴۰۱	F-statistic	آماره F
۰/۰۰۰	Prob(F-statistic)	معناداری
۱/۶۴۱۷	Durbin-Watson	آماره دوربین واتسون
۸۷۰	N	تعداد مشاهدات

منبع: یافته‌های پژوهش

که احتمالاً شرکت‌های با نیاز تأمین مالی بدهی بالاتر برای کاهش هزینه بدهی از سطح بالاتر محافظه‌کاری حسابداری نسبت به افشای ریسک استفاده می‌کنند.

فرضیه سوم پژوهش، تأثیر ویژگی بیش‌اطمینانی مدیران را بر ارتباط بین سطح محافظه‌کاری و افشای ریسک پیش‌بینی می‌کند که برای بررسی آن از مدل (۳) استفاده شده است. نتایج آزمون فرضیه سوم در نگاره (۴) ارائه شده‌اند.

با توجه به سطح معنی‌داری آماره F، می‌توان نتیجه گرفت در سطح اطمینان ۹۹ درصد مدل رگرسیون از لحاظ آماری معنادار است. ضریب منفی و معنادار متغیر $FIN\_Needs \times Conserv$ نشان‌دهنده آن است که شرکت‌های که نیاز بالایی به تأمین مالی از طریق بدهی دارند، بین محافظه‌کاری شرطی و افشای ریسک ارتباط جایگزینی ایجاد می‌کنند. همچنین، بین متغیر سطح نیاز تأمین مالی از طریق بدهی و سطح افشای ریسک ارتباط معناداری وجود ندارد. این نتایج بیان‌کننده آن است

نگاره ۴: نتایج آزمون فرضیه سوم پژوهش

متغیر وابسته: سطح افشای ریسک (RD)

معناداری	آماره t	مقدار	نماد ریاضی	متغیر
۰/۰۰۰	-۱۳/۰۴۳۷	-۷/۱۱۹۰	α	عرض از مبدأ
۰/۰۰۰	۸/۴۲۱۱	۰/۳۶۶۵	OverConf	بیش‌اطمینانی مدیران
۰/۱۴۰۰	-۱/۴۷۷۳	-۰/۰۱۵۸	OverConf $\times$ Conserv	ضرب بیش‌اطمینانی مدیران در محافظه‌کاری شرطی
۰/۰۰۰	۸/۳۵۶۳	۰/۰۷۲۹	Conserv	محافظه‌کاری شرطی
۰/۰۰۳۰	-۲/۹۷۶۰	-۰/۱۲۱۵	β	شاخص بتا
۰/۲۹۷۰	-۱/۰۴۳۵	-۰/۱۶۰۸	DNI	سودآوری
۰/۴۵۶۹	۰/۷۴۴۴	۰/۱۶۲۳	ETR	نرخ مؤثر مالیات
۰/۰۰۰	۵/۳۷۵۷	۰/۱۳۹۰	LEV	اهرم مالی
۰/۰۰۰	۶/۳۵۸۸	۰/۰۲۸۹	MTB	فرصت رشد
۰/۰۰۰	۷/۱۳۷۶	۰/۰۸۷۰	RET	بازده سهام شرکت
۰/۲۹۸۷	-۱/۰۳۹۹	-۰/۰۰۵۹	RETSKEW	چولگی بازده سهام شرکت
۰/۰۰۴۷	-۲/۸۳۲۷	-۶/۱۲۴۲	RETVOL	نوسان بازده سهام شرکت
۰/۴۹۱۵	-۰/۶۸۸۲	-۰/۱۳۷۴	ROA	نرخ بازدهی دارایی‌ها
۰/۰۰۰	۱۸/۰۶۶۹	۰/۷۰۳۷	SIZE	اندازه شرکت
۰/۰۶۵۷	۱/۸۴۲۹	۲۲/۸۷۰۱	TURNOVER	گردش سهام

سایر آماره‌های اطلاعاتی		
بله	Industry FE	اثرات ثابت صنعت
۰/۶۵۵۵	R-squared	ضریب تعیین
۰/۶۱۰۷	Adjusted R-squared	ضریب تعیین تعدیل شده
۱۴/۶۳۰۲	F-statistic	آماره F
۰/۰۰۰۰	Prob(F-statistic)	معناداری
۱/۶۲۰۵	Durbin-Watson	آماره دوربین واتسون
۸۷۰	N	تعداد مشاهدات

منبع: یافته‌های پژوهش

رابطه جایگزینی بین رویه شناسایی محافظه‌کاری و افشای کیفی در تضاد است (Hui et al., 2009؛ Wang, 2019؛ D'Augusta & DeAngelis, 2020). این نتیجه براساس نظریه عدم تقارن اطلاعاتی و نقش اطلاعاتی محافظه‌کاری (LaFond & Watts, 2008) توضیح‌پذیر است. مطابق با یافته پژوهش روحی‌ملکی و پاک‌مرام (۱۳۹۶)، محافظه‌کاری حسابداری از نظر مشارکت‌کنندگان بازار سرمایه به‌ویژه سرمایه‌گذاران مطلوب است و با کاهش عدم تقارن اطلاعاتی منجر به افزایش تقاضای خرید سهام در شرکت‌های با سطح بالای محافظه‌کاری شرطی و درنهایت، افزایش قیمت سهام و افزایش ارزش شرکت می‌شود؛ در نتیجه، برخلاف دیدگاه مخالف محافظه‌کاری، در حالت کلی اعمال محافظه‌کاری شرطی نسبت به افشای ریسک هزینه بالاتری برای شرکت نخواهد داشت. این نتیجه با یافته‌های دای و انگو (2021)، هاک و همکاران (2019)، هجرانی‌جمیل و همکاران (2020) و حسیه و همکاران (2019) نیز در انطباق است (Dai & Hejranijamil, 2021؛ Ngo, 2021؛ Haque et al., 2019؛ et al., 2020؛ Hsieh et al., 2019). شرکت‌هایی که در شرایط عدم قطعیت بالاتری قرار دارند، سطح محافظه‌کاری بالاتری را در گزارشگری مالی اعمال می‌کنند؛ در نتیجه، مطابق با انگیزه قراردادی و

ضریب متغیر $OverConf \times Conserv$ نشان می‌دهد بیش‌اطمینانی مدیران تأثیر معناداری بر رابطه بین محافظه‌کاری شرطی و افشای ریسک ندارد. همچنین، ضریب مثبت و معنادار متغیر بیش‌اطمینانی مدیران نشان‌دهنده آن است که مدیران با ویژگی بیش‌اطمینانی، اقدام به افشای ریسک بیشتری می‌کنند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

پژوهش حاضر در راستای بررسی استراتژی‌های گزارشگری مالی مدیران، به بررسی رابطه بین سطح محافظه‌کاری شرطی و سطح افشای ریسک در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته است. فرضیه اول پژوهش، وجود رابطه بین سطح محافظه‌کاری شرطی و سطح افشای ریسک را با توجه هزینه‌ها و منافع هریک و هدف مشترک آنها در راستای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی پیش‌بینی کرده که نتایج آزمون فرضیه اول، نشان‌دهنده وجود رابطه مثبت و معنی‌دار بین سطح افشای ریسک و سطح محافظه‌کاری شرطی است. این یافته با نتایج پژوهش هوی و همکاران (2009)، وانگ (2019)، آگوستا و آنجلس (2020)، اسدی و بیات (۱۳۹۳)، نیکبخت و حاجی‌عظیمی (۱۳۹۲) و اسدی مشیزی و همکاران (۱۳۹۹) درباره وجود

محدود می‌کند؛ اگرچه از دست دادن این انعطاف‌پذیری می‌تواند هزینه‌های کلی گزارشگری شرکت‌ها را افزایش دهد. این نتیجه با استدلال لینسلی و شرایوز (2006) در حمایت از افشای اجباری ریسک و نتایج پژوهش دیر و همکاران (2017) سازگار است (Linsley & Shrivies, 2006; Dyer et al., 2017).

نتایج آزمون فرضیه دوم پژوهش نشان می‌دهند شرکت‌های با نیاز به تأمین مالی از طریق بدهی، انگیزه بالاتری برای اعمال سطح بیشتر محافظه‌کاری شرطی و در مقابل انگیزه پایین‌تری برای افشای ریسک دارند. این نتیجه براساس نظریه قراردادی توضیح‌پذیر و مطابق با نتایج پژوهش دنگ و همکاران (2018) و میشلز (2017) است (Deng et al., 2018; Michels, 2017). شرکت‌های که به دنبال تأمین مالی از طریق بدهی هستند، محافظه‌کاری بالاتر و افشای ریسک کمتری را به‌منظور کاهش هزینه بدهی ارائه می‌کنند. این امر می‌تواند ناشی از این موضوع باشد که در افشای ریسک، مدیران اغلب تمایل به افشای اخبار خوب به جای اخبار بد دارند (Kothari et al., 2009) و نیز در میان موضوعات ریسک مالی، کمتر به عوامل ریسک اعتباری (مطابق با پژوهش نمازی و ابراهیمی (۱۳۹۵)) پرداخته می‌شود و در نتیجه، در افشای ریسک عدم تقارن اطلاعاتی بیشتری بین مدیران و اعتباردهندگان وجود خواهد داشت؛ در نتیجه، میزان نیاز شرکت به تأمین مالی از طریق بدهی، رابطه جایگزینی بین محافظه‌کاری و افشای ریسک را تشدید می‌کند. این یافته نشان می‌دهد هزینه‌ها و منافع نسبی گزارش‌دهی محافظه‌کارانه و افشای ریسک عوامل مهمی هستند که شرکت‌ها در هنگام تعیین رویه‌های گزارشگری و افشا در نظر می‌گیرند. همچنین، برخلاف پژوهش‌های پیشین

دعاوی حقوقی زمانی که شرکت‌ها با عدم قطعیت و ریسک بالاتری روبه‌رو می‌شوند، اقدام به اعمال محافظه‌کاری بیشتر و نیز افشای ریسک بالاتر به‌منظور کاهش هزینه‌های نمایندگی از جمله هزینه بدهی و احتمال دعاوی حقوقی می‌کنند.

همچنین، این نتیجه با توجه به استدلال داگوستا و دی‌آنجلس (2020) درباره درک سرمایه‌گذاران از اختلافات بین اطلاعات کمی و کیفی توضیح‌پذیر است (D'Augusta & DeAngelis, 2020). محافظه‌کاری عدم قطعیت‌ها را به‌صورت کمی و افشای ریسک عدم قطعیت‌ها را به‌صورت کیفی به استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی انتقال می‌دهد؛ بنابراین، افزایش سطح افشای ریسک، درک ریسک سهامداران را افزایش می‌دهد (مطابق با پژوهش فصیحی و همکاران (۱۳۹۸) و لی و همکاران (2019)) و در نتیجه، در تناسب با سطح عدم‌اطمینان درک‌شده از طریق افشای ریسک به‌منظور حفظ یکنواختی بین اطلاعات کمی و کیفی، با افزایش سطح محافظه‌کاری، مدیران افشای ریسک بیشتری را به‌منظور حفظ یکنواختی بین اطلاعات کمی و کیفی انجام می‌دهند (Li et al., 2019). وجود یکنواختی بین سطح محافظه‌کاری حسابداری و سطح افشای ریسک، با نتایج پژوهش هانگ و همکاران (2014) و ناگار و همکاران (2019) که نشان می‌دهد احتمالاً مدیران با اعمال محافظه‌کاری، سطح افشا را بهبود می‌بخشند، سازگار است (Nagar et al., 2019; Huang et al., 2014). همچنین، این نتیجه با این فرض توضیح‌پذیر است که وجود الزامات گزارشگری و افشای ریسک، مدیران را برای ایجاد رابطه جایگزینی و تبادل بین افشای ریسک و سطح محافظه‌کاری ریسک بخصوص از بعد فزونی هزینه‌ها از منافع افشاء

مفید واقع شود. استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی، در تفسیر اطلاعات گزارش‌های مالی دربارهٔ ریسک‌ها و عدم قطعیت‌ها، لازم است سیاست‌های گزارشگری مالی یک شرکت را در نظر گیرند؛ زیرا هر یک از این سیاست‌ها و انتخاب‌های گزارشگری در شرایط مختلف مانند نیاز شرکت به تأمین مالی ممکن است بر نحوه افشای اطلاعات ریسک اثرگذار باشد؛ در نتیجه، به سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و نیز تحلیل‌گران مالی پیشنهاد می‌شود در ارزیابی وضعیت و مشخصات ریسک شرکت، اطلاعات کیفی ریسک افشاشده در صورت‌های مالی را در تطبیق با اطلاعات کمی در نظر گیرند و بر این اساس، ارزیابی مناسب‌تری نسبت به ریسک‌های موجود داشته باشند و در نهایت، تصمیم‌های سرمایه‌گذاری یا اعتباردهی مناسب‌تری اتخاذ کنند.

در پژوهش‌های آتی، پیشنهاد می‌شود به بررسی تأثیر عوامل دیگر مانند افزایش سرمایه از طریق انتشار سهام و سایر ویژگی‌های مدیریتی مانند وضعیت حاکمیت شرکتی بر نحوه سیاست‌گذاری مدیران در انتخاب بین محافظه‌کاری حسابداری و افشای ریسک پرداخته شود؛ زیرا هر یک از این عوامل می‌تواند بر هزینه‌های اعمال محافظه‌کاری حسابداری و افشای ریسک اثرگذار باشد. همچنین، بررسی پیامدهای بازار ناشی از هماهنگی بین دو انتخاب محافظه‌کاری حسابداری و افشای ریسک از مواردی هستند که می‌تواند در پژوهش‌های آتی بررسی شوند.

محدودیت پژوهش مرتبط با ذهنی‌بودن فرآیند اندازه‌گیری متغیر سطح افشای ریسک به دلیل استفاده از فرآیند تحلیل محتوا - که فرآیندی ناگزیر ذهنی است - بوده و ممکن است با تغییر قوانین

(مانند احمد و دالمن، ۲۰۱۳؛ رامشه و ملانظری، ۱۳۹۳) یافته‌های پژوهش، دربارهٔ تأثیر ویژگی‌های بیش‌اطمینانی مدیران بر ارتباط بین دو گزینه محافظه‌کاری و افشای ریسک ارتباط معناداری را نشان نمی‌دهد (Ahmed & Duellman, 2013). به نظر می‌رسد سوء‌گیری رفتاری مدیران بر هماهنگی تصمیمات گزارشگری مدیران دربارهٔ ریسک اثرگذار نیست. یافته‌های پژوهش نشان داده‌اند مدیران با ویژگی بیش‌اطمینانی عوامل ریسک بیشتری را افشا می‌کنند و این یافته با نتایج پژوهش خوش خلق و وکیلی‌فرد (۱۴۰۰) در تضاد است؛ اما براساس نتایج پژوهش گلدبرگ و همکاران (2020) و حاجی هاشمی و عبدلی (۱۳۹۹) توضیح‌پذیر است. مدیران با ویژگی بیش‌اطمینانی ریسک‌پذیری بالاتری دارند و نیز سطوح افشای داوطلبانه بالاتری را ارائه می‌دهند (Goldberg et al., 2020).

یافته‌های این پژوهش برای سازمان بورس اوراق بهادار و تدوین‌کنندگان استانداردهای حسابداری با هدف بهبود و افزایش الزامات گزارشگری و افشای ریسک شرکت‌ها می‌تواند مفید باشد؛ زیرا براساس یافته‌های پژوهش، وجود الزامات دقیق درخصوص دسته‌بندی ریسک‌های مطلوب و نامطلوب و نیز ماهیت ریسک، می‌تواند باعث شود مدیران در تبادل بین دو انتخاب حسابداری محافظه‌کاری و افشای ریسک انعطاف کمتری داشته باشند؛ در نتیجه، عدم تقارن اطلاعاتی دربارهٔ عوامل خاص ریسک در شرایط مختلف از جمله نیاز به تأمین مالی از طریق بدهی کاهش یافته و استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی از اطلاعات شفاف‌تر دربارهٔ ریسک‌ها و عدم قطعیت‌های شرکت بهره‌مند می‌شوند.

همچنین، این پژوهش می‌تواند در ایجاد دیدگاه در تفسیر اطلاعات ریسک توسط استفاده‌کنندگان

پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دانش سرمایه‌گذاری، ۹ (۳۵)، ۲۰۷-۲۲۱.

حقیقت شهرستانی، مهدی، دستگیر، محسن و افسانه سروش‌یار. (۱۴۰۱). تأثیر محافظه‌کاری شرطی و غیرشرطی بر سطح سرمایه‌گذاری آتی و ارزش سهام. پژوهشنامه حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۴ (۵۳)، ۱-۳۰.

ختن لو، محسن، بولو، قاسم و جعفر باباجانی. (۱۴۰۰). بررسی وضعیت گزارشگری ریسک شرکتی در ایران و ارتباط ارزشی آن با بازده ویژه سهام. فصلنامه حسابداری مالی، ۱۳ (۵۰)، ۱۳۱-۸۷.

خوش‌خلق، ایرج و حمیدرضا وکیلی‌فرد. (۱۴۰۰). تبیین اثر سیاسی و اخلاقی رفتارهای مدیریت بر سطح افشای ریسک در گزارشگری مالی سالانه در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق تهران. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۰ (۲۹)، ۳۰۱-۳۱۴.

رامشه، منیژه و مهناز ملانظری. (۱۳۹۳). بیش‌اطمینانی مدیریت و محافظه‌کاری حسابداری. مجله دانش حسابداری، ۵ (۱۶)، ۵۵-۷۹.

روحی ملکی، سحر و عسگر پاک‌مرام. (۱۳۹۶). بررسی رابطه محافظه‌کاری حسابداری با واکنش بازار و ارزش شرکت‌ها. حسابداری و منافع اجتماعی، ۷ (۴)، ۹۹-۱۲۶.

صفرزاده، محمدحسین و احمد ثقفی‌پور. (۱۳۹۴). نقش محافظه‌کاری حسابداری در ارزش‌گذاری نامتقارن بازار از اقلام غیرمستمر. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۲ (۴۸)، ۱۲۳-۱۴۴.

کدبندی و شاخص‌های اندازه‌گیری، متغیر سطح افشای ریسک تغییر کند و نتایج پژوهش تحت تأثیر قرار گیرند؛ اگرچه برای افزایش پایایی و بهبود ویژگی‌های دقت و تکرارپذیری، نهایت تلاش صورت گرفته است.

منابع

اسدی، غلامحسین و مرتضی بیات. (۱۳۹۳). تأثیر محافظه‌کاری بر پیش‌بینی‌های مدیریت از سود. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۱ (۱)، ۱۹-۳۸.

اسدی مشیزی، محمدحسین، حاجی‌ها، زهره و سیده محبوبه جعفری. (۱۳۹۹). الگوبندی عوامل مؤثر بر محافظه‌کاری در شرکت‌ها. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۲ (۴۷)، ۱۳۹-۱۶۸.

برادران حسن‌زاده، رسول و رامین محرومی. (۱۳۹۶). تأثیر افشای ریسک بر پیش‌بینی قیمت سهام به‌وسیله سود و ارزش شرکت‌ها. راهبرد مدیریت مالی، ۱۹ (۵)، ۲-۹.

حیدری، مهدی، منصورفر، غلامرضا و مهدی رضایی فیروزجایی. (۱۳۹۵). بررسی اثر کیفی اجزای افشای ریسک شرکتی بر عدم تقارن اطلاعاتی با توجه به متغیرهای تعدیل‌گر ریسکی بودن، شرایط رکود و تحلیل‌گران نهادی در بورس اوراق بهادار تهران. تحقیقات مالی، ۱۸ (۳)، ۳۹۱-۴۱۴.

حاجی‌هاشمی ورنوسفادرنی، منصوره و محمدرضا عبدلی. (۱۳۹۹). تأثیر بیش‌اطمینانی مدیران بر میزان افشای اطلاعات به‌صورت داوطلبانه و مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌های

اتکای اطلاعات و به‌موقع بودن افشا. پژوهش‌های حسابداری مالی، ۵(۲۰)، ۳۲-۵۲. نمازی، محمد، مهدی ابراهیمی میمند. (۱۳۹۵). بررسی چگونگی افشای ریسک در گزارش سالانه شرکت‌ها و عوامل مؤثر بر آن. دانش حسابداری مالی، ۹(۳)، ۱-۲۹.

References

- Ahmed, A. S., & Duellman, S. (2013). Managerial overconfidence and accounting conservatism. *Journal of accounting research*, 51(1), 1-30.
- Ahmed, A. S., Billings, B. K., Morton, R. M., & Stanford Harris, M. (2002). The role of accounting conservatism in mitigating bondholder shareholder conflicts over dividend policy and in reducing debt costs. *The Accounting Review*, 77(4), 867-890.
- Asadi, G. H., & Bayat, M. (2014). The Impact of Conservatism on Management Earnings Forecasts. *Accounting and Auditing Review*, 21(1), 19-38. (In Persian).
- Asadimashizi, M.H., Hajiha, Z. & Jafari, S.M. (۲۰۲۰) Explaining Conservative Modeling in Firms. *Financial Accounting and Auditing Research*, 12(47), 139-168. (In Persian).
- Bagnoli, M., & Watts, S. G. (2007). Financial reporting and supplemental voluntary disclosures. *Journal of Accounting Research*, 45(5), 885-913.
- Baradaran hassanzadeh, R., & Mahroomi, R. (2018). The Effect of Risk Disclosure on the Share Price Anticipation based on Earnings and Firm Value. *Financial Management Strategy*, 5(4), 189-209. (In Persian).
- Basu, S. (1997). The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings. *Journal of accounting and economics*, 24(1), 3-37.
- Basu, S., & Liang, Y. (2019). Director-liability-reduction laws and conditional conservatism. *Journal of Accounting Research*, 57(4), 889-917.
- Beretta, S., & Bozzolan, S. (2008). Quality versus quantity: the case of forward-looking disclosure. *Journal of*

فصیحی، صغری، حسینی، علی و بیتا مشایخ. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر افشای ریسک بر کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. دانش سرمایه‌گذاری، ۸(۳۱)، ۳۵۵-۳۷۲.

قائمی، محمدحسین، آزادی، محمدرضا و جواد معصومی. (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین محافظه‌کاری در حسابداری و هزینه سرمایه و چگونگی اثر عدم تقارن اطلاعاتی بر شدت این رابطه. فصلنامه حسابداری مالی، ۵(۱۷)، ۱-۲۱.

کردستانی، غلامرضا و محمد ایرانشاهی. (۱۳۹۱). تأثیر محافظه‌کاری بر میزان مربوط‌بودن اطلاعات حسابداری به ارزش سهام. دانش حسابرسی، ۱۲(۴۶)، ۱۸-۳۳.

مشایخ، شهناز و زهرا نیکبخت. (۱۳۹۵). تأثیر محافظه‌کاری حسابداری بر حجم تأمین مالی شرکت‌ها. حسابداری و منافع اجتماعی، ۶(۱)، ۴۳-۶۰.

مهرادی، رامین، بادآور نهندی، یونس، زینالی، مهدی و رسول برادران حسن‌زاده. (۱۴۰۰). تأثیر محافظه‌کاری در افشای ریسک بر محتوای اطلاعاتی اطلاعات حسابداری و هم‌زمانی بازده سهام. پژوهش‌های حسابداری مالی، ۱۳(۲)، ۳۳-۵۶.

محمدی‌نسب، سیدمحمد و قاسم بولو. (۱۴۰۱). رابطه افشای ریسک و هموارسازی سود با ریسک شرکت. فصلنامه علمی تخصصی رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۶(۲۰)، ۱-۲۰.

نیکبخت، محمدرضا و فرزاد حاجی عظیمی. (۱۳۹۲). تأثیر محافظه‌کاری مشروط بر قابلیت

- Review of the Literature and Implications for Future Research. *Journal of Accounting Literature* 40 (June): 54-82.
- Fama, E. F., & French, K. R. (1993). Common risk factors in the returns on stocks and bonds. *Journal of financial economics*, 33(1), 3-56.
- Fasihi, S., Hosseini, S. A., & Mashayekh, S. (2019). The investigation of the effect of risk disclosure on investment efficiency of accepted companies in Tehran stock exchange. *Journal of Investment Knowledge*, 8(31), 355-372. (In Persian).
- Francis, B., Hasan, I., & Wu, Q. (2013). The benefits of conservative accounting to shareholders: Evidence from the financial crisis. *Accounting Horizons*, 27(2), 319-346.
- Francis, J., Nanda, D., & Olsson, P. (2008). Voluntary disclosure, earnings quality, and cost of capital. *Journal of accounting research*, 46(1), 53-99.
- García Lara, J. M., García Osma, B., & Penalva, F. (2011). Conditional conservatism and cost of capital. *Review of accounting studies*, 16, 247-271.
- Ghaemi, M.H., Azadi, M.R., Masoumi, j. (2013). Investigating the relationship between conservatism in accounting and the cost of capital and how information asymmetry affects the intensity of this relationship. *Quarterly financial Accounting*, 5(17), 1-21 (In Persian)
- Gigler, F., Kanodia, C., Sapa, H., & Venugopalan, R. (2009). Accounting conservatism and the efficiency of debt contracts. *Journal of accounting research*, 47(3), 767-797.
- Goldberg, C. S., Graham, C. M., & Ha, J. (2020). CEO overconfidence and corporate risk taking: Evidence from pension policy. *Journal of Corporate Accounting & Finance*, 31(4), 135-153.
- Gong, G., Louis, H., & Sun, A. X. (2008). Earnings management, lawsuits, and stock-for-stock acquirers' market performance. *Journal of accounting and economics*, 46(1), 62-77.
- Graham, J. R., Harvey, C. R., & Rajgopal, S. (2005). The economic implications of corporate financial reporting. *Journal of accounting and economics*, 40(1-3), 3-73.
- Accounting, Auditing & Finance*, 23(3), 333-376.
- Billings, M. B., & Cedergrén, M. C. (2015). Strategic silence, insider selling and litigation risk. *Journal of Accounting and Economics*, 59(2-3), 119-142.
- Callen, J. L., Chen, F., Dou, Y., & Xin, B. (2016). Accounting conservatism and performance covenants: a signaling approach. *Contemporary Accounting Research*, 33(3), 961-988.
- Campbell, J. L., Chen, H., Dhaliwal, D. S., Lu, H. M., & Steele, L. B. (2014). The information content of mandatory risk factor disclosures in corporate filings. *Review of Accounting Studies*, 19(1), 396-455.
- Cassell, C. A., Myers, L. A., & Seidel, T. A. (2015). Disclosure transparency about activity in valuation allowance and reserve accounts and accruals-based earnings management. *Accounting, Organizations and Society*, 46, 23-38.
- Chiu, T. T., Guan, Y., & Kim, J. B. (2018). The effect of risk factor disclosures on the pricing of credit default swaps. *Contemporary Accounting Research*, 35(4), 2191-2224.
- Cho, S. Y., Kang, P. K., Lee, C., & Park, C. (2020). Financial reporting conservatism and voluntary CSR disclosure. *Accounting Horizons*, 34(2), 63-82.
- Dai, L., & Ngo, P. (2021). Political uncertainty and accounting conservatism. *European Accounting Review*, 30(2), 277-307.
- D'Augusta, C., & DeAngelis, M. D. (2020). Does accounting conservatism discipline qualitative disclosure? Evidence from tone management in the MD&A. *Contemporary Accounting Research*, 37(4), 2287-2318.
- Deng, S., Li, Y., Lobo, G. J., & Shao, P. (2018). Loan sales and borrowers' accounting conservatism. *Contemporary Accounting Research*, 35(2), 1166-1194.
- Dyer, T., Lang, M., & Stice-Lawrence, L. (2017). The evolution of 10-K textual disclosure: Evidence from Latent Dirichlet Allocation. *Journal of Accounting and Economics*, 64(2-3), 221-245.
- Elshandidy, T., Philip J. S, Bamber, M, & Abraham, S. (2018). Risk Reporting: A

- innovators?. *The Journal of Finance*, 67(4), 1457-1498.
- Hope, O. K., Hu, D., & Lu, H. (2016). The benefits of specific risk-factor disclosures. *Review of Accounting Studies*, 21, 1005-1045.
- Hribar, P., & Yang, H. (2016). CEO overconfidence and management forecasting. *Contemporary Accounting Research*, 33(1), 204-227.
- Hsieh, C. C., Ma, Z., & Novoselov, K. E. (2019). Accounting conservatism, business strategy, and ambiguity. *Accounting, Organizations and Society*, 74, 41-55.
- Huang, X., Teoh, S. H., & Zhang, Y. L. (2014). Tone management. *The Accounting Review*, 89 (3), 1083-1113.
- Hui, K. W., Matsunaga, S., & Morse, D. (2009). The impact of conservatism on management earnings forecasts. *Journal of Accounting and Economics*, 47(3), 192-207.
- Jiang, G., Lee, C., & Zhang, Y. (2005). Information uncertainty and expected returns. *Review of Accounting Studies*, 10, 185-221.
- Khan, M., & Watts, R. L. (2009). Estimation and empirical properties of a firm-year measure of accounting conservatism. *Journal of Accounting and Economics*, 48(2-3), 132-150.
- Khoshkholg, I., & Vakilifard, H. (2021). Explaining the effect of political and moral dimensions of management behaviors on the level of risk disclosure in annual financial reporting in companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 10(38), 301-314. (In Persian).
- Khotanlou, M., Blue, G., Babajani, J. (2021). Investigating the Status of Corporate Risk Reporting in Iran and its Value Relevance with Stock-Specific Return. *Quarterly Financial Accounting*. 13 (50), 87-131. (In Persian).
- Kim, J. B., Nekrasov, A., Shroff, P. K., & Simon, A. (2019). Valuation implications of unconditional accounting conservatism: Evidence from analysts' target prices. *Contemporary Accounting Research*, 36(3), 1669-1698.
- Guay, W. R., & Verrecchia, R. E. (2018). Conservative disclosure. *Journal of Financial Reporting*, 3(1), 73-92.
- Guedhami, O., & Pittman, J. (2008). The importance of IRS monitoring to debt pricing in private firms. *Journal of Financial Economics*, 90(1), 38-58.
- Haghighat Shahrestani, M., Dastgir, M., & Soroushyar, A. (2022). The Effect of Conditional and Unconditional Conservatism on the Level of Future Investment and Stock Value. *Financial Accounting and Auditing Research*, 14(53), 1-30. (In Persian).
- Haji Hashemi Varnosafadarani, M., & Abdoli, M. R. (2020). Effects of Managers' over confidence on Voluntarily Information Disclosure and Social Responsibility of Companies Listed in Tehran Stock Exchange. *Journal of Investment Knowledge*, 9(35), 207-221. (In Persian).
- Haj-Salem, I., & Hussainey, K. (2021). Risk disclosure and corporate cash holdings. *Journal of Risk and Financial Management*, 14(7), 328.
- Huang, X., Teoh, S. H., & Zhang, Y. L. (2014). Tone management. *The Accounting Review*, 89 (3), 1083-1113.
- Haque, A., Fatima, H., Abid, A., & Qamar, M. A. J. (2019). Impact of firm-level uncertainty on earnings management and role of accounting conservatism. *Quantitative Finance and Economics*, 3(4), 772-794.
- Heidari, M., Mansourfar, G., & Rezaei, M. (2016). The Qualitative Effect of Risk Disclosure Components on Information Asymmetry, Regarding To the Moderating Variables, Firm-Riskiness, Economic Downturn and Institutional Analysts in Tehran Stock Exchange. *Financial Research Journal*, 18(3), 391-414. (In Persian).
- Hejranijamil, M., Hejranijamil, A., & Shekarkhah, J. (2020). "Accounting conservatism and uncertainty in business environments; using financial data of listed companies in the Tehran stock exchange", *Asian Journal of Accounting Research*, 5 (2), 179-194.
- Hirshleifer, D., Low, A., & Teoh, S. H. (2012). Are overconfident CEOs better

- Synchronicity. *Financial Accounting Research*, 13(2), 33-56. (In Persian).
- Merkel-Davies, D.M. and Brennan, N.M. (2007). Discretionary disclosure strategies in corporate narratives: incremental information or impression management? *Journal of Accounting Literature*, 26: 116-94.
- Michels, J. (2017). Disclosure versus recognition: Inferences from subsequent events. *Journal of Accounting Research*, 55(1), 3-34.
- Miikinen, A. (2013). The usefulness of firm risk disclosures under different firm riskiness, investor-interest, and market conditions: New evidence from Finland. *Advances in accounting*, 29(2), 312-331.
- Milne, M. J., & Adler, R. W. (1999). Exploring the reliability of social and environmental disclosures content analysis. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*.
- Mohammadi Nasab, S.M., Blue, G. (2022). The Relationship between risk disclosure and Income smoothing with firm risk. *Journal of New Research Approaches in Management and Accounting*, 5(20), 1-20. (In Persian).
- Nagar, V., Schoenfeld, J., & Wellman, L. (2019). The effect of economic policy uncertainty on investor information asymmetry and management disclosures. *Journal of Accounting and Economics*, 67(1), 36-57.
- Namazi, M., Ebrahimi Maimand, M. (2016). Studying the Disclosure of Risk and Influential Factors on This Disclosure. *Financial Accounting Knowledge*, 3(2), 1-29. (In Persian).
- Nelson, K. K., & Pritchard, A. C. (2016). Carrot or stick? The shift from voluntary to mandatory disclosure of risk factors. *Journal of Empirical Legal Studies*, 13(2), 266-297.
- Nikbakht, M., & Hajiazimi, F. (2013). The Impact of Conditional Conservatism on Reliability and Timeliness of Disclosure. *Journal of Financial Accounting Research*, 5(2), 33-52. (In Persian).
- Qiang, X. (2007). The effects of contracting, litigation, regulation, and tax costs on conditional and unconditional conservatism: Cross sectional evidence at Kim, M., & Kross, W. (2005). The ability of earnings to predict future operating cash flows has been increasing—not decreasing. *Journal of Accounting research*, 43(5), 753-780.
- Kordestani, G.R., Iranshahi, M. (2011). The effect of conservatism on the relevance of accounting information to stock value. *Journal of Audit Science*, 12(46), 18-33. (In Persian).
- Kothari, S. P., Li, X., & Short, J. E. (2009). The effect of disclosures by management, analysts, and business press on cost of capital, return volatility, and analyst forecasts: A study using content analysis. *The Accounting Review*, 84(5), 1639-1670.
- Kravet, T., & Muslu, V. (2013). Textual Risk Disclosures and Investors' Risk Perceptions. *Review of Accounting Studies* 18 (4): 1088–1122.
- LaFond, R., & Watts, R. L. (2008). The information role of conservatism. *The accounting review*, 83(2), 447-478.
- Levy, H., Shalev, R., & Zur, E. (2018). The effect of CFO personal litigation risk on firms' disclosure and accounting choices. *Contemporary Accounting Research*, 35(1), 434-463.
- Li, Y., He, J. & Xiao, M. (2019). Risk disclosure in annual reports and corporate investment efficiency. *International Review of Economics & Finance*, 63, 138-151.
- Linsley, P. M., & Shrivies, P. J. (2006). Risk reporting: A study of risk disclosures in the annual reports of UK companies. *The British Accounting Review*, 38(4), 387-404.
- Marshall, A.P. & Weetman, P. (2002). Information asymmetry in disclosure of foreign exchange risk management: Can regulation be effective? *Journal of Economics and Business*, 54(1), 31–53.
- Mashayekh, S., & Nikbakht, Z. (2016). The Effect of Accounting Conservatism on the Volume of Financing. *Journal of Accounting and Social Interests*, 6(1), 43-60. (In Persian).
- Mehradi, R., Badavarnahandi, Y., Zeinali, M., & Baradaran hassanzadeh, R. (2021). Impact of Conservatism in Risk Disclosure on the Information Content of Accounting Information and Stock Return

- disclosure quality: Tunisian evidence. *Journal of Accounting in Emerging Economies*.
- Tan, Y., Zeng, C. C., & Elshandidy, T. (2017). Risk disclosures, international orientation, and share price informativeness: Evidence from China. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 29, 81-102.
- Wang, V. X. (2019). Risk factor disclosures and accounting conservatism. doi: 10.2139/ssrn.3312529.
- Watson, D., & Head, A. (2010). *Corporate finance: principles and practice*. Pearson Education.
- Watts, R. L. (2003). Conservatism in accounting part I: Explanations and implications. *Accounting horizons*, 17(3), 207-221.
- Watts, R. L., & Zimmerman, J. L. (1986). Positive accounting theory.
- Wu, Y.W. & Jones, R.A.(2010). Executive Compensation, Earnings Management and Shareholder Litigation. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 35(1).
- the firm level. *The accounting review*, 82(3), 759-796.
- Rajab, B., & Handley-Schachler, M. (2009). Corporate risk disclosure by UK firms: trends and determinants. *World Review of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development*, 5(3), 224-243.
- Ramsheh, M., & Molanzari, M. (2014). Managerial Overconfidence and Accounting Conservatism. *Journal of Accounting Knowledge*, 5(16), 55-79. (In Persian).
- Ruch, G. W., & Taylor, G. (2015). Accounting conservatism: A review of the literature. *Journal of Accounting Literature*.34 (February), 17-38.
- Ruhi, S., & Pakmaram, A. (2017). The Relationship of Accounting Conservatism with Market Responsess and Firms Value. *Journal of Accounting and Social Interests*, 7(4), 99-126. (In Persian).
- Safarzadeh, M. H., & Saghafi PourIF, A. (2015). The Role of Accounting Conservatism in Asymmetric Market Valuation of Nonrecurring Items. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 12(48), 123-144. (In Persian).
- Salem, I. H., Ayadi, S. D., & Hussainey, K. (2019). Corporate governance and risk

